

Ma Mʉweni Sulumani ya Lʉk àbəki ni

Ere ye ti mədəmki ka Ma Mʉweni Sulumani ya Lʉk àbəki ni

Maslanja ya ti àbəki wakita ge Lʉk ni àdafay slimy gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu dək təsəra àbəki ti Lʉk bay ya təgrakabu təwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Məsəra, bay ya àbəki wakita ge Lʉk ni ti àbəki Təwi ga ndam asak ga Yezu day naŋ gani (Lʉk 1.1-4, Təwi 1.1). A Təwi ga ndam asak bu àdəm « leli » (16.10-17 ; 20.5-15 ; 21.1-18 ; 27.1-28.16), nahkay məsəra bay ya àbəki wakita ni təsawada akaba Pol a.

Lʉk àbiki wakita gayan cəeni ni ana Teyəfil (1.3). Way Teyəfil way ti məsər do ; slimy gayan ni awayay adəmvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » Lʉk azalay naŋ « gədakani goro » : bi naŋ bay ge elimeni, bi àpəl sɪŋgu ga magraya wakita na ti naŋ ; àfəkia ahàr ka Yezu a, ay Lʉk àbiki wakita ti mīci pakama àki ka Yezu lala (1.4). Lʉk awayay ti mis dək təsər pakama àki ka Yezu lala.

Lʉk àsəra ma Gres a lala, àbəki ti akada ga ndam məsər zlam ya təbəki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis təsər ere ye ti àgravu ni àgrava edədīŋ edədīŋena, nahkay àdafay slimy ga bəbay ya təgur had ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimy ga bəbay nahkay.

Luk ànjəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni akada ga ata Meciyʉ nday ata Mark ya tàngəhad ni : Yezu ànjəki ke təwi gayaŋ ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay akada ge Meciyʉ ya àgray ni Luk day ànjəki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka məlaŋ nani akaba ka məlaŋ ndahanj ànjəhad zlam ya ti naŋ naŋani ècifiŋa kè mis ndahanj a, èjengey a wakita ndahanj bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhəŋgalay Melefit ni ti ata Meciyʉ nday ata Mark tàngəhad a ma gana, ay ti Luk ànjəhad a tətama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahanj). Àdafa təwi ga Məsuf Njəlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahanj). Ànjəhad ahəmamam wál ndahanj tədəbay Yezu, Melefit day àhəŋgay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ahəmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). Ànjəhad ahəmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahàr gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya Luk ànjiki ana Teyʉfil ni

¹ Nəbukki wakita hini ana nak, Teyʉfil gorø ni.

Nəhuk nahəma, mis kay tákadva, təbəkia zlam ya ti tágrovu e kiðinj geli bu na ka wakita. ² Wudaka təbəki zlam gani nani ti mis ndahanj təhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti təhi ana leli ni tìpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mənjəki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti təwi gatay ègia ga məhi pakama ge Melefit ana mis

a. ³ Ègia mis ndahañ ni tèbèkia wakita gatay na nahëma, nu day àbølafua nawayay nèbukki pakama gani ka wakita, Teyøfil gødakani goro ni. Nawayay nøslamalakabu pakama gani lala, adaba nècahakabá ere ye ti àgravu na dék, kwa ka mènjèki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kèsar pakama ya kìci ni ti pakama ge jiri ededinj.

Møslør ge Melefit àdám etiwi Zeñ bay mabaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nañ bay gødakani ga had ga ndam *Zude nahëma, zal nañ àbu, nañ bay *manjalabakabu mis akaba Melefit, slimy gayan Zakari. Nañ ge dini ga Abiya. Wal gayan day wur huñ ga *Aroñ, slimy gani Elizebet. ⁶ Nday cecüeni ndam jireni kè eri ge Melefit, tøgøskabu *Divi ga Bay Melefit ya tèbu mèbékiani a wakita ge Mèwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tågray ni dék. Nday gani mis tøngøtføña zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tìwi bøza ndo, adaba Elizebet nañ døgølani mèk nday cecüeni tìgia medewel a àndava.

⁸ A vadnañ Zakari nañ àbu agri tøwi ana Melefit a *ahay gødakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge tøwi ga ndam ge dini gayan ènjuha. ⁹ Kølavad ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mèdaba mis a bølañ e kidinj gatay ba, ti maslañya nani ahuriyu kà mahay ga mèlañ *njølatani ni ga mazøbay haf ya ezi akada ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit àdaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazøbay haf ni àra ènjiya ti àhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahañ dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, tèbu tahøngalay Melefit. ¹¹ Eslini *møslør ge Melefit ànjøazlivu :

məslər ni jika gwar kà ahar ga daf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi àcər ni. ¹² Zakari nakəŋ àra èpia məslər ge Melefit na ti àbivaya aŋgwaz a, àtia bəruv a. ¹³ Naŋ àbu agray aŋgwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni àhi : « Kàgray aŋgwaz ba, Zakari, adaba Melefit ècia gayak ya kàhəŋgalay naŋ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiweakaya wur zalana, akədi slimi gani Zeŋ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmərvu dal-dal àsa拜, mis kay day atəmərvu ka ya ti etiweya naŋ a ni. ¹⁵ Adaba mam, naŋ gani emigi mis gədakani kè eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani day-day do ; kwa naŋ a huđ ga məŋjani bu *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbəruv bu dal-dal. ¹⁶ Amahəŋgarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti tâfəki ahàr keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njəđa akada ya àvi ahaslani ana bay mahəŋgaray pakama gayaŋ Eli ni. Amagray təwi ga mangalabakabu ata bəŋ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəŋgarbiyu tay ti təjalay ahàr akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslamalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Anəsər ma gayak ya kədəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cæni ata wal goro mìgia medewel a ni. »

¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kè meleher ge Melefit kəlavad. Àslərkukbiyu nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akədəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere

ye ti nàdèm ni ti amagravu àna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari nañ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni tèbu tajègay nañ. Àra àpèsviya a mèlañ *njèlatani ni va ti àhèlia ahàr ana tay a. ²² Ka ya ti àhèraya ni ti èsliki mèdèm ma va do. Nahkay mis ni tèsara èpibiy a araña a mèlañ njèlatani ni ba. Nañ nakèn àzlapay koksah, adadì ahar ana tay ciliñ.

²³ Nahkay nañ àbu agri tèwi ana Melefit. Sarta ge tèwi gayan ni àra àndava ti àslèka òru a magam gayan. ²⁴ Kèlèn gani wal gayan Elizebet àzay hud. Àra àza hud na ti ànjèhad a ahay bu kiyi zlam, àhèraya e mite va ndo. Àdèm : ²⁵ « Ere ye ti àgrakuvu ni ti tèwi ga Bay Melefit goro. Nihì ti àjènakia nu a, àzékua mimili kè eri ge mis a. »

Mèslèr ge Melefit adèm etiwi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nañ a huñkiyi muku nahèma, Melefit àslèrbiyu mèslèr gayan Gabriyel a kesa nahan vu. Kesa nani ti tèzalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Àslèrkibiyu ka wur dahalay nahan, slimì gayan Mari. Wur dahalay nani ti tèvia ana zal nahan a ; slimì gani Zuzef, nañ wur huñ ge Devit. Ay ti àzay nañ fañ ndo. ²⁸ *Mèslèr ge Melefit nakèn àràkioru ka wur dahalay ni, àhi : « Negrùk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayan. Bay Melefit nañ àbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni àra ècia sa ga mèslèr ge Melefit na ti àhèlia ahàr a. Àhi ana ahàr ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini mèslèr ge Melefit nakèn àhi : « Kàgray añgwaz ba, Mari, adaba kàngëta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay huñ wudak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akèdi slimì gani Yezu. ³² Wur

nani emigi mis gədakani. Melefit nañ agavəla drin amədəm wur nani ti Wur gayan. Bay Mel-efit aməfiyu nañ a bay ge Devit bəñ ga bəñjani ya àzum ahaslani ni vu,³³ aməgur bəza huñ ge Zeküp ga kañgay-kañgayani, bay gayan amandav ñay-day do. »

³⁴ Eslini Mari àhi : « Nu nèsər zal do ni ti, anazay huñ gani ti ahəmamam ? » ³⁵ Məslər ge Melefit ni àhəñgrifəñ, àhi : « *Məsuf Njəlatani amərəkuka, Melefit nañ agavəla drin amagray ti kânjəhad a njəda gayan bu akada ya kanjəhad e zəhweri ga məñgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni nañ njəlata, Melefit amazalay nañ Wur gayan. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam geküli ni, nañ ya ti mis tədəm nañ dəgəlani ni, ku ègia medewel a nəñgu ni àza huñ a kiyi muku, wur zalani àniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nakəñ àra ècia ma gayan na ti àhi : « Nu ti nu wal məgri təwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni māgrakuvu ti ! » Eslini məslər ge Melefit ni àsləka, àmbərbu nañ.

Mari nañ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àsləka, àçoloru ke weceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahəñ vu ka had *Zude. ⁴⁰ Òru ènjua ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a huñ gayan bu ni àdaday. Eslini *Məsuf Njəlatani èsliwa a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək nañ nakəñ àdiki ana zlahay kay kay, àdəm : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana átama ga wál ndahanj na dék. Àgria sulum ana wur gayak ya a huñ bu na

daya. ⁴³ Nu way ti məŋ ga Bay goro mâra afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti nici sa gayak ni ti wur ya a hud goro bu ni àdada àna mêmérana. ⁴⁵ Nak kèbu àna mêmérani adaba kèfekia ahàr ka Bay Melefit a, kèséra amagray ere ye ti àhuk aməgruk ni. »

Mari àzləbay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəŋ àdəm ahkado :

« Àna məbəruv goro dek nədəm Bay Melefit goro naŋ gədəkani dal-dal,

⁴⁷ nu nəbu àna mêmérani kay adaba Melefit naŋ àbu ahəŋgay nu ;

⁴⁸ adaba mam, nu nisli aranja do, nəgri təwi ana naŋ, ay ti àjalakua ahàr a.

Nahkay kwa kani mis ya təbu ni dek atədəm nu nəbu àna mêmérani dal-dal ga kan̄gayani.

Mis ya etiwi tay kama ni dek day atədəm nahkay.

⁴⁹ Atədəm nahkay adaba Melefit eslikı magray zlam dek, àgrua zlam gədákana.

Melefit ti naŋ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadī mirdim ni ti awayay tay, agri sulum gayan̄ ana tay akaba ana bəza hud bəza hud gatayani.

⁵¹ Àgra təwi ga njəda àna ahar gayan̄ a ; ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlaba tay a bay gatay ba ; ndam ya ti tìsliviyu a mis vu do ni ti àhəlaya tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna naŋ a ; ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, təsləka ahar gatay zlam zlam.

54 Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri təwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay a ; sulum gayaŋ ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.

55 Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəŋ gelı ahaslana, àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bəza hud gayaŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

56 Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi mahkər ; kələŋ gani àsləkabiya, àra a magam a.

T̄wi Zen bay məbaray mis ni

57 Kiyi ge Elizebet àra ènja ti èweya wur zalana. **58** Àra èweya wur na ti àmərva : ndam mahay gayaŋ akaba ndam gayaŋ tāra t̄icia Melefit àgría sulum gayaŋ a ti nday day təmərva. **59** Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma, mis tāra ge *mekeli kədī a. Tāra t̄ekelia kədī na ti tawayay tədi slimī ga bəŋjani Zakari. **60** Ay ti məŋjani àdəm : « Aha, kàzalum naŋ nahkay ba, slimī gayaŋ Zen. » **61** Tāra t̄icia ma ga wal na ti t̄ahi : « Maslaŋa àbi e dini gayak bu təzalay naŋ Zen bi timey. » **62** Nahkay tədādī ahar ana bəŋ ga wur ni, ti mədəfiaya slimī ya naŋ awayay mədiani ana wur ni ana tay a. **63** Mək Zakari nakəŋ èhindifiŋa pələŋgaf kà tay a. Tāra təzibiyā ti àbəki : « Slimī gayaŋ Zen. » Gayan ya àra àbəkia nahkay ni ti àgría ejep ana mis na dek. **64** Ka gani nani Melefit àhəlikaba ma ana Zakari nakəŋ a, àzlapay həya, àdi ana mazləbay Melefit. **65** Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz ana ndam mahay gayaŋ na dek. Ma gani nani àhəndoru ka had *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek. **66** Ndam ya t̄icia pakama nana ni dek ti təbu

téjalaki ahàr, tèdèm ahkado : « Wur nani ti emigi mam ? » Wur ni ti njèda ge Melefit àbu akaba nañ edéfinj.

Zakari ahèngri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Eslini *Mèsuf Njèlatani èsliva ana Zakari bëj ga wur na a vu va. Nahkay àhèngaraya pakama ge Melefit a, àdèm ahkado :

⁶⁸ « Mazlèbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni, adaba àra àmènjaya ndam gayañ a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslérbiya bay njèda-njèdani ga mahèngay leli a.

Bay njèda-njèdani nani ti wur huđ ge Devit bay mègri tewi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njèlatani ya tahèngaray *pakama gayañ ahaslani na, mèk nday day tèhèngria ana mis a.

⁷¹ Àdèm amahèngafènja leli kà ndam ezir geli a, ti ndam ya tèwayay leli do ni tìslikì ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayañ ana ata bëj geli a, àjalakia ahàr ka pakama gayañ ya àwèlkabu akaba tay na.

Pakama gayañ ya àwèlkabu akaba gatay ni ti njèlata.

⁷³ Àjalakia ahàr ka mbaday gayañ ya àmbadì ana Abraham bëj geli na.

A mbaday gayañ ni bu àhi ⁷⁴ amahèngafènja leli kà ndam ezir geli a

ti aنجwaz àwèrfènja leli kà tay a va ba,

ti mèfèki ahàr ke Melefit, mâzlèbay nañ,

⁷⁵ ti mîgi ndam jireni, ndam njèlatani kè eri gayañ duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakèñ àdèm keti :

« Nak zla nahëma, wur gorø, atëzalay kur bay mahëngaray *pakama ge Melefit.

Nañ agavëla drij !

Atëzalay kur nahkay adaba akëdi kama ana Bay gëdakani geli ga maslamalikabu divi,

⁷⁷ ga mëhiani ana ndam gayan ni ti tësser Melefit amembërfëña zlam magudarani gatay na kà tay a, amahëngay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara masladì mëlañ ana leli kwa agavëla akada ga fat ya azlärëvaya, asladay mëlañ ni.

⁷⁹ Amasladì mëlañ ti ana ndam ya ti nday a lëvëñ bu ni akaba nday ya ti tagrafëña aنجwaz kë kisim a ni,

ti mëdëfiki ana leli ahëmamam manjëhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakëñ àra èndeveriña pakama gayan na ti ànjëhad akaba ndam gayan zlam gayan. Nday tèbu nahkay ti Zeñ wur gayan ni nañ àbu adëk, mësér zlam gayan asagakivu adaba Melefit nañ àbu akaba nañ. Ànjëhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti ànjazlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

Tiwi Yezu (Meciyü 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egëst *bay gëdakani ga ndam Rom àdëmva. Àdëm tâcal mis ga had ya nañ agur ni dek, tâbëki slimì gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniyüs agur had Siri ni. ³ Nahkay ku way way do dek

akoru ka had̄ gayan ti tâcal nañ, tâbèki slimy gayan eslini. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zuzef zal ga Mari ni nañ àbu ka had̄ *Gelili a kesa Nazaret bu. Ara ècia ma ga macal mis na ti àslèka òru ka had̄ *Zude, a kesa Betlehem vu. Òru eslini ti adaba tiwi bay Devit bëñ ga bëñjani ahaslani a kesa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzèkivu wal gayan Mari ju, ti tâbèki slimy gatay a kesa ga ata bëñ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni huñ èsliliña.

⁶ Tòru tìnjuñ e Betlehem a nday tèbu eslini ti vad ge miwi wur ni ènjua. ⁷ Nahkay nañ nakèñ èweya meykweya gayan wur zalana. Ara èweya wur na ti àfiyu nañ a azana vu mëk àfekad nañ a kulum vu. Tàfekad wur ni eslini ti adaba mis tìsliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, mèlanj àbi va bi palam.

Mëslér ge Melefit ahi ana ndam majégay zlam tìwia Krist a

⁸ Ka had̄ nani nahëma, ndam majégay zlam tèbu a huñ gili bu, tanjèhad eri ga majégay zlam gatay ga mèlavad. ⁹ Nday tèbu eslini ti mëslér ga Bay geli Melefit àngazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit àhèrkia ka tay a ka mèlan nana, àbèvù tay e kidin vu. Tàra tìpia nahkay ti àbiva àngwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *mëslér ge Melefit ni àhi ana tay ahkado : « Kègrum àngwaz ba. Nihi nahëma, nèzibiyu ma mèweni sulumana ana kuli a. Ndam *Izireyel dek eticia ma gana ti atamèrvu àna nañ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nèzibiyu ana kuli ni ti nihi : Tìwieya bay mahèngay mis ana kuli kana a kesa ge Devit ba. Nañ gani *Krist *Bay gëdakani ya amara ni, nañ Bay geli gëdakani. ¹² Ere ye ti akèsérum nañ

àna naŋ ni ti nihi : akədumi ahàr ana wur ndeň-ndeňeni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Ara àdəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərəvaya a huđ melefit va dekik huya, nday təbu akaba naŋ, tazləbay Melefit, tədəm : ¹⁴ « Tazləbay Melefit driŋ agavəla ! Ka had day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tānjəhadkabu àna sulumani, aranja àhəli ahàr ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni təra tazləba Melefit a nahkay ti təsləkafəŋa kà ndam majəgay zlam na, təngoru a huđ melefit vu. Təra təsləkafəŋa kà tay a ti nday ti ni tədəm e kidiŋ gatay bu : « Mədəgum bədak e Betlehem, makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravi, Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəŋ təzoru asak kirim-kirim, tòru tədi ahàr ana Mari nday ata Zəzef akaba wur ndeň-ndeňeni ni, naŋ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Təra təpia wur na ti təngəhad pakama ga məslər ge Meləfit ya àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya tici ma ga ndam majəgay zlam ya təngəhadı ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá ma na dek a ahàr gayaŋ va, naŋ àbu adəgəzlkı ahàr dal-dal. ²⁰ Kələŋ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday àna məmərani, tazləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba təpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya àhi ana tay na.

Təngazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gədəkani ge Melefit bu

²¹ Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kədī, tədi slimı Yezu. Slimı nani ti slimı ya

ti *məslər ge Melefit àdi mənjəd mazay huđ gayan ni.

²² Wal ni àra àsaya daf e mite va ti si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tâdəm naŋ ègia njəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni. Nahkay tòru nday ata zal gayan Zəzef a Zeruzalem ga maŋgazli wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit àdəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi njəlata, naŋ ga Bay geli Melefit.* » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cü ahkay do ni bəza ga guduk-guduk cü ana Bay Melefit akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa.

†

Simeyon nday ata Ana təhəŋgi ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahaŋ naŋ àbu a Zeruzalem, slimi gayan Simeyon, naŋ gani mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit, naŋ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəŋgay ndam *Izireyel ni. Simeyon gani *Məsuf Njəlatani naŋ àbu akaba naŋ. ²⁶ A vad nahaŋ Məsuf Njəlatani àhiaba, àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gədakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, tədi ahàr ana Simeyon nakəŋ. Naŋ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya naŋ a. ²⁸ Simeyon

---

* **2:23** Mənjay Mahərana 13.2, 12, 15. † **2:24** Mənjay Levi 12.8.

nakəŋ àra èpia wur na ti àzay naŋ a ahar vu, àgri susi ana Melefit, àdəm :

²⁹ « Nihî nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kàgra àndava.

Nu evidi gayak, keñesey məvu divi ti nâmət àna sulumani.

³⁰ Adaba nìpia bay ya ti këslərbiyu ga mahəŋgay mis na àna eri goro a,

³¹ maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè meleher ge mis ga məlaŋ na dek ni.

³² Naŋ gani amasladi məlaŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day tâsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ.‡ »

³³ Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tara tlicia ma ga Simeyoŋ ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ³⁴ Eslini Simeyoŋ nakəŋ àhəŋgalay Melefit ti məgri sulum gayan ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahanj kay atangoru kələŋ, nday ndahanj kay ti ni atoru kama. Melefit amançazlay naŋ, ay ti mis atagəskabu naŋ do ; ³⁵ nahkay amançazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahàr gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, aka-cakay daliya, ekitewi akada ge mis ya tətəhadə àna maslalam a gək ni. »

³⁶⁻³⁷ Wal nahanj naŋ àbu, naŋ wal mahəŋgaray pakama ge Melefit, slimy gayan Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal Eser.§ Vi gayan dekeni kru kru azlalahkər mahar fad, ègia medewel a dal-dal.

---

‡ ^{2:32} Mənjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. § ^{2:36-37} Eser ti wur ge Zekəp ; ègia slimy ge dini a.

A dahalay gani nahëma, àda zal a, tìvikabu vi adeskèla, mèk zal ni àmètkia. Zal gayaŋ ni àra àmèta ti ànjèhad ka ahàr gayaŋ, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gëdakani ge Melefit ni vu kélavad. Mélafat akaba mélavad gani do ñek azlèbay Melefit eslini àna mègës *ndèra akaba àna mahèŋgalay naŋ. ³⁸ Ka ya ti Simeyoŋ naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahëma, wal madakway ni ènjiā bilegeni. Àra ènjiā ti àgri sësi ana Melefit. Mis ndahaŋ tèbu eslini tajègay vad ya ti Melefit amahèŋgay Zeruzalem ni. Eslini wal nakèŋ àhèŋgri pakama ge Melefit ya àdèmki ka wur ni ana tay ñek.

Ndam ga Yezu tànga a Nazaret a

³⁹ Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tâsèba *Divi ga Bay Melefit ya àbu mèbékiani a wakita ge Mùwiz ni bu na ñek ti tâslèka àna wur na, tàngorù a kësa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. ⁴⁰ Nday tèbu eslini ti wur ni naŋ àbu adèk, njèda gayaŋ day asagay. Zlam day àsèra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayaŋ.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayaŋ kru mahar cù ni

⁴¹ Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiyu wuméri ga *Pak kilevi. ⁴² Yezu àra àzuma vi a kru mahar cù ti tòru akaba ata bëjaní ata mèjaní a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. ⁴³ Tàra tâgraba wuméri na àndava ti mis ñek tâslèka tàngorù a magam gatay. Ka ya ti mis ni tâslèka ni ti Yezu àslèka ndo. Ànjèhad a Zeruzalem ka mèsér ga ata bëjaní nday ata mèjaní do. ⁴⁴ Nday

tàdəm bi naŋ àbu asləka akaba ndam gatay ya tèsawaday akaba tay na. Nahkay tèsawaday ruk, day kwa ti tàdəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, ⁴⁵ ay tèdi ahàr ndo. Tàra tèdi ahàr ndo ni ti tàngorou a Zeruzalem, tàdəboru naŋ. ⁴⁶ A vad ya mahkər gani day kwa ti tèdi ahàr a dalaka ga *ahay gədákani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhadani digusa e kidin ge məsisi gədákani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tədəm ni, ehindifiña ma kà tay a daya. ⁴⁷ Eslini mis ya təbi slimi ana ma gayaŋ ni dek təgra ejep a, adaba àséra zlam a kay, àhəŋgarfəŋ kà pakama lala. ⁴⁸ Ata bəŋjani nday ata məŋjani tara tədia ahàr a ti təgra ejep a dal-dal àsabay. Eslini məŋjani àhi ahkado : « Kəgri ere hini ana leli ti kamam, wur gorø ? Nihi ahàr àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. » ⁴⁹ Àra ècia ma ga məŋjani na ti àhi ana tay ahkado : « Kədəbum nu ti kamam ? Ngay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərumki do aw ? » ⁵⁰ Ay ti ata bəŋjani ata məŋjani ticiaba ma gayaŋ ya àhi ana tay na ndo ferera.

⁵¹ Kələŋ gani təsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Naŋ àbu agəsiki ma ga ata bəŋjani ata məŋjani. Məŋjani zla nahəma ajalakioru ahàr ka zlam gani nani ya àgravu ni dek. ⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkivu zlam àkivu. Àbəlafəŋa kē Melefit a àkiva, mis day àbəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

*Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni
(Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28)*

1-2 Åra àpësa vi a 6al ti Melefit àhi ma gayanj ana Zeñ wur ga Zakari a huđ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gëdakani ga ndam Rom àzumva a bay gayanj va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zëde va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga mæjani agur had Ituri akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebileñ. Anna nday ata Kayif nday gëdákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit. **3** Melefit àra àhia ma ana Zeñ a nahkay ti Zeñ nakëñ asawaday kà gëvay ga zalaka *Zärden, evelin tekesl. Nañ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr geküli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr geküli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambärfëñja zlam magudarani geküli ni kè kuli a. »

4 Nahkay ma ya ti Izayi bay mahëñgaray *pakama ge Melefit àbëki a wakita gayanj ni bu ni àgrava. Àdëm ahkado :

« Maslaña azlah a huđ gili bu, dëñgu gayanj ahëndabiyyu.

Àdëm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gëdakani.

Ahàr àdëm divi gayanj mâla ndëlaña.

5 Had atërëhvü a zlur-zlur vu dek, hëma akaba mëlanj ëdarani dek etebesvu, divi madançgwani etigi ndëlaña, divi magëdavani atëslamalavu.

6 Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahëngay ndam gayanj ni.”* »

7 Eslini mis kay tèrëkia ke Zeñ a, ti mëbaray tay. Zeñ nakëñ nañ àbu ahi ana tay : « Lekulüm

---

* **3:6** Izayi 40.3-5.

ti medékw ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kâtamumfəŋa kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ededijŋ ededijŋena ti grum təwi ya ti adafaki lekəlum kàmbatumva ni. Ngay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatumti kàhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit eslikiməhiani ana akur nday ndani tīgi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumanikwa. Do ni ti Melefit ànjækia ka matraň kəli a àndava, agri ana kəli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayan tīwi bəza sulumani do ni ti, azay zlaba gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifiŋa ma, tèhi : « Nahkay ti leli hi ti māgray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Maslaŋya ti endəwi gayan cü ni ti mādifəŋa bəlaŋ ana maslaŋya ti gayan àbi fererani na. Nahkay day maslaŋya ti zlam məzumani àfəŋ ni ti məvi ana maslaŋya ya àfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti məbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, tèhi : « Məsi ! Leli ti māgray ahəmamam ? » ¹³ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekəlum nahəma, kihindəmfiŋa hadam kē mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kəli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifiŋa ma daya. Tèhi : « Leli timey, māgray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekəlum ti kəhəlumfəŋa siŋgu kē mis ga njəda ba, ahkay do ni àna məsəki malfada ka tay a ba. Həlum siŋgu ya ŋgumna apəli ana kəli ni ciliŋ. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni tèbu tajəgay ere ya amagravu ni. Tèhi ana ahàr : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gədakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini Zeŋ àhi ana tay dék : « Nu ti nabaray kəli àna yam. Ay ti maslaŋa nahajan naŋ àbu ara. Naŋ gani nani ti njəda gayanj àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayanj a di way ? Naŋ zla nahəma amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayanj a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət dayday do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahanj gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga məŋ ga Erot àbu, wal gayanj slimy gani Erodiyat. Erot àzafəŋa wal ga wur ga məŋjani na. Erot àgudara zlam ndahanj a kay, nahkay ti Zeŋ àləgi azuhva zlam gayanj ya àgudar ni dék. ²⁰ Àra àləgia ti Erot nakəŋ àgudarkivu zlam keti : àfiyu naŋ a danjgay vu.

Baray ga Yezu (Meciyu 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

²¹ Ka ya ti mis dék *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, naŋ àbu ahəŋgalay Melefit ti huđ melefit àzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tipia. Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbəruv dal-dal. »

*Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu
(Meciyə 1.1-17)*

²³ Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayaŋ nahəma, vi gayaŋ agray kru kru mahkər. A majalay ahàr ge mis bu ni ti Yezu naŋ wur ge Zuzef. Zuzef ti ni naŋ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zuzef, ²⁵ Zuzef wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ge Seminj, Seminj wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, ²⁷ Zəda wur ga Yohanaŋ, Yohanaŋ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyonj, Simeyonj wur ga Zəda, Zəda wur ge Zuzef, Zuzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Nataŋ, Nataŋ wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nasoŋ, ³³ Nasoŋ wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adiminj, Adiminj wur ge Erni, Erni wur ga Esronj, Esronj wur ge Ferez, Ferez wur ga Zəda, ³⁴ Zəda wur ge Zekəp, Zekəp wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, ³⁵ Nakor wur ge Serəs, Serəs wur ga Ragaw, Ragaw wur

ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala,
³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat,
 Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nəwi, Nəwi wur
 ge Lemes, ³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala
 wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge
 Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, ³⁸ Kaynam
 wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ;
 Adam ti ni, naŋ wur ge Melefit.

4

*Seteni àwayay esipet Yezu
 (Meciyu 4.1-11 ; Mark 1.12-13)*

¹ Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani
 èsliva a vu va. Eslini Yezu nakəŋ àsləkabiya gwar
 kà zalaka *Zürden a, Məsuf Njəlatani àzoru naŋ a
 huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəŋa eyə a vad kru
 kru fađ. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu
 àzum aranya ndo ferera. Kələŋ gani ləwir àwərkaba
 naŋ a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba naŋ a ti Seteni
 àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit ededîŋ ti, hi ana
 akur nday nini tâmbukvu *dipeŋ zla aw ? » ⁴ Ay
 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Åbu məbəkiani a Wakita ge
 Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhađ ti àna zlam
 məzumani ciliŋ do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ ka məlaŋ zaŋani,
 àdəfiki had ga duniya ni dek ke weceweceni. ⁶⁻⁷ Ahi
 ana Yezu keti : « Tamal ti kàbəhadua mirdim a
 meleher ndiň ana had ti, zlam ya kipioru ni
 dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni
 gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit
 àbuva tay a ahar va, nislikî məviani ana maslanja

---

* **4:4** Mimbiki 8.3.

ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » ⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay naŋ naŋ bəlaŋ ciliŋ.”[†] »

⁹ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ a Zeruzalem, àfəkad naŋ jik ka ahàr ga *ahay gədakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit ededinq ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayan ti tâbuk slimı.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ènjifinj kà akur ba.” [‡] » ¹² Yezu àhəŋgri zuh keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyə kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələŋ gani Seteni àmətaňfəŋa ga məhəlfəŋa eyə kà Yezu àna wir-wir gayan a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

*Yezu ànjəki ke təwi gayan e Gelili
(Meciyu 4.12-17 ; Mark 1.14-15)*

¹⁴ Yezu ànjgoru ka had *Gelili àna njəðsa ga *Məsuf Njəlatani. Óru ènjuə eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahaŋ ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Nan àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslini ni dek tazləbay naŋ.

*Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo
(Meciyu 13.53-58 ; Mark 6.1-6)*

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka məlaŋ ya ti àðæk ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga

---

† 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

*mahəŋgalavù Melefit vu a kesa nani bu, akada gayan ya àgray kela vad'mepəsabana ni. Nanj nakəŋ nanj àbu eslini ti ècikaba cəkwad ga mejenji Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini tèvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki ni mifedekabani, mək àzay, èpelkaba. * Nanj àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana məlaŋ ya ti nanj awayay ni. Àbu məbəkiani ka məlaŋ nani : ¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu, àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga, àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam dan̄gay Melefit amambay tay, ana ndam wuluf day etipi divi, àslərbiyu nu ga məhəlaba ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya, ¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayan ana tay ni ènjas.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjenja pakama gani nana zla nahəma, èfedekabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray təwi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digas eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhada zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dek təbəkioru eri, tamənjaləŋoru. ²¹ Eslini nanj nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti nijenjey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Agravu ka ya ti kicəm nu nəbu nijenjeya ma na ni. »

---

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga məŋgət məlaŋ ya tawayay ni si təpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi. † **4:19** Izayi 61.1-2.

22 Mis ni dék tåra ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti tèdäm : « Àséra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayan̄ ba ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Tèdäm : « Nañ hini ti wur ge Zuzef ni timey ? » **23** Eslini Yezu àhi ana tay : « Nèséra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəñgaraba mis àna haf a ni, həñgaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Mlcia ere ye ti kàgray a Kafarnahum na dék, ay ti graya akada nana a kesa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » **24** Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəñgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kesa gayan̄ gayan̄ani tåwayay məgəskabu pakama gayan̄ ya àhi ana tay ni do. **25** Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəd ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dék. Ka sarta gani nani ti wál madakway day tåbu dal-dal ka had Izireyel, **26** ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bəlan̄ gatayani ndo. Àsləroru nañ ti afa ga wal madakway ga kesa Serepta ga had Sidon ni ciliŋ. ‡ **27** Ke zemeni ge Elize bay mahəñgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk tåbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslaña bəlan̄ gatayani Elize àhəñgaraba nañ a ègi njəlatani ndo, si àhəñgaraba ègi njəlatani ti Namañ zal ambələk ga had Siri ni ciliŋ. § »

28 Mis ya ti a ahay ga mahəñgalavù Melefit ni bu ni tåra ticia pakama gayan̄ ya àhi ana tay na ti nday dék tèzuma bəruv a dal-dal. **29** Eslini mis ni ticiakaba,

---

‡ **4:26** Mənjay 1 Bəbay 17.8-16.   § **4:27** Mənjay 2 Bəbay 5.1-14.

tàgaraba nañ a kësa gatay ni ba. Kësa gani nani ti ka ahàr ga hëma ; nahkay tèzoru nañ gwar ka mæzægædal, tawayay tèbikabiyu ahar ka had. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidinj gatay vu, àslëka zlam gayan a.

*Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a
(Mark 1.21-28)*

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka had *Gelili. Vad *mæpæsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahëngalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday tèbu a ahay ga *mahëngalavù Melefit ni bu nahëma, zal nañ seteni àniviyu a ahàr bu nañ àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdäm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kaðebafənja mam kè leli a mam ? Kàra ge mijinj leli a waw ? Nak dægiya nèséra kur a lala ; nak mis *njølatani ge Melefit ya àslërbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakøn àzlacaki ke seteni ni bëra, àhi : « Lakakaba, slëkiaba ana maslañja hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslañja nani ana mèlanj e kidinj ge mis ni bu dek. Ay ti àslëkiaba day àgri aranja ndo ferera. ³⁶ Mis ni tåra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tèzlapaki e kidinj gatay bu, tèdäm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njøda akada ga bay ni, mæk seteni ni tèslëkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimy ga Yezu àhëndoru ka had ni ðek.

*Yezu àhëngaraba ndam ga armawer a kay
(Meciyu 8.14-17 ; Mark 1.29-34)*

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu huya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu,aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti tèhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, məkaku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwad, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dék təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a biliŋ àna biliŋ. ⁴¹ Naŋ àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni tèhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmana, adaba nday təsəra naŋ *Krist *Bay gədəkani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka had Zude
(Mark 1.35-39)

⁴² Ge miledə də məlaŋ àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huŋ gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; təra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcafəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahàr àdəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahanj ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

*Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni
(Meciyu 4.18-22 ; Mark 1.16-20)*

¹ A vad naħaġ Yezu naġ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal tħad-dakfənju ga məbi slimī ana pakama ge Melefit. ² Naġ nakən naġ àbu eslini ti ēpi *slalah ga yam bebem cù ka dən-dən : ndam məgəs kilif tħad-heraya a slalah ga yam ni ba, tħebu tabarafənja zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àċelviyu a slalah ga yam naħaġ ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Hədakfənja slalah ga yam na kà gəvay ga dən-dən na. » Āra àħadakfənja ti Yezu ànjəhad digħi, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Āra èndeveriġa zlapay gayaġ na ti àhi ana Simu ahkado : « Hədakoru slalah ga yam ni kà məlañ zilejeni, ti kētəlumiyyu zəva gekuли ni, kēgəsumaya kilif àna naġ a. » ⁵ Simu āra ēċia pakama gayaġ na ti àħəngrifən, àhi ahkado : « Gədakani, màgra tħwi a hundum, ere ye ti məgəs ni day àbi. Ay tamal nak kēdəm fañti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayaġ ni tħara tħad-dakfənja zəva gatay na ti àgħesa kilif a kay dal-dal, għażiż amal kilif ni ētedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay tħad-dakfənja aħar ana ndam məgəs kilif ndahan ja ti a slalah ga yam naħaġ ni bu ni ti tħara tħejnaki tay ga magħajahana a dala va. Tħara tħinjja ti tħad-dakfənja zəva na akaba kilif na. Tħebvix kilif ni a slalah ga yam ni vu tħarrax cecċen, għażiż akal slalah ga yam ni takorū a hu d' għad yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadì mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, hədakfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Àdəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni dék aŋgwaz àwəra tay a. Aŋgwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zeŋ. Nday day aŋgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba : kwa kani kìgia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini tàsləkabiya a huđ ga yam ni ba. Tàra tàsləkabiya ti tágəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni dék, tàdəbay Yezu.

*Yezu dhəŋgaraba zal ambələk a
(Meciyu 8.1-4 ; Mark 1.40-45)*

¹² Ka ya ti Yezu naŋ àbu a kəsa nahən bu ni ti zal nahən àra, ambələk èsekaba naŋ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadì mirdim, meleher ndiň ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nîgia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, già mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni àŋgaba, ègia mis njəlatana huya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *məŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayaŋ bu ni, adaba kìgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kìgia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimy ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawaŋ. Nahkay mis dal-dal təbu

tərəkia ga məbi slim i ana ma gayaŋ na ; tawayay ti māhəŋgaraba ndam gatay ya tèbesey do na daya.
16 A vad̄ ndahanj̄ ti Yezu nakəŋ naŋ àbu asləkafəŋja kè mis na, akoru a huđ gili vu ga mahəŋgalay Melefit.

*Yezu ahəŋgaraba zal dəra a
(Meciyu 9.1-8 ; Mark 2.1-12)*

17 A vad̄ nahaŋ Yezu naŋ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tāra, tānjəhadfəŋ kà gəvay. Tāsləkabiya a kəsa ciň-ciňeni ga had̄ *Gelili akaba ga had̄ *Zəde ni ba dek, tāsləkabiya a Zerəzalem a daya. Njəđa ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəŋgaraba mis àna naŋ a. **18** Naŋ àbu eslini ti mis ndahanj̄ təzəbiyu zal dəra nahaŋ àki ka slalah. Tāra tīnjiā àna naŋ a ti tādəbay divi ga məzikabiyu naŋ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad̄ naŋ kè meleher gayaŋ, **19** ay ti tāŋgət divi ga məzikabiyu naŋ ndo ađaba mis tīsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti təzəbiyu zal dəra ni tācəliyu àna naŋ ka *dalahar ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti tāpab ahay àna naŋ na bal. Tāra tədiaba ti təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayaŋ ni gwar eslini àna ezewed e kidiŋ ge mis ni bu, kè meleher ga Yezu. **20** Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tāgray na ti àsəra təfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dəra nakəŋ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

21 Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tāra tīcia ma ga Yezu na ti tājalay a ahàr gatay bu tədəm : « Way hini azay ahàr gayaŋ akada naŋ Melefit ni way ? Way eslik i məmbərfəŋa

zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday tèbu tèjalay ahàr nahkay ti Yezu àséra ere ye ti tèjalaki ahàr na àndava, mèk àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ²³ Zlèzladà gani ti nèhi : “Zlam magudarani gayak ni mèmbèrfukana,” tèk day ti nèhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kèsèrum, nu *Wur ge Mis ti nislikì mèmbèrfènja zlam magudarani kè mis ka had a. » Mèk àhi ana zal dèra ni : « Nèhuk nahèma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini nañ nakèn ècikaba cèkwad kè eri ge mis na dék huya, àzay slalah gayañ ya àndèhadki ni. Nañ àbu akoru a magam ti azlèboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dék ; tàzlèbay Melefit. Tàgra aنجwaz a daya, tèdèm : « Mìpia ere ye ti mìpi day-day ndo na kana. »

Yezu azalay Levi

(Meciyu 9.9-13 ; Mark 2.13-17)

²⁷ Yezu àhèraya a ahay ni ba. Àra àhèraya ti èpi zal nahañ, nañ bay *mèhèl hadam, tèzalay nañ Levi, nañ àbu manjèhadani digusa ka mèlanj mèhèl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dèbabiyu nu. » ²⁸ Nahkay Levi nakèn ècikaba cèkwad, àmbrèn zlam gayañ ni dék, àdèboru nañ.

²⁹ Kèlèn gani Levi àgray wuméri gèdakani afa gayañ, èdii zlam mèzumanî dal-dal ana Yezu akaba ndam *madèbay nañ ni. Ndam mèhèl hadam akaba mis gatay ndahanj tèbu tèzum zlam ka ahar bélèn akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyeñ akaba ndam gatay ya *tèsèra Wakita ge Melefit a ni tàra tipia ndam madèbay Yezu na tèbu tèzum zlam ni

ti tèlègi ana tay, tèhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisəm zlam ka ahar bəlanj akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday tèbu njalan-jalan ni ti tòru afa ga zal doktar do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tâmbatkaba majalay ahàr gatay na sawaŋ. »

*Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra
(Meciyu 9.14-17 ; Mark 2.18-22)*

³³ Eslini ndam *Feriziyeŋ ni tèhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zeŋ ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kəlavəd. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday tèbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday tèbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. ³⁵ Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egəzleheya azana gayaŋ məwena, aslamalay azana gayaŋ midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayaŋ məwena ni day àgədava, mək gayaŋ ya ti àsaya ni day tərakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra

àwësa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Agravu nahkay do ; ahàr àdəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene məwəni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsərva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu naï bay ga vad məpəsabana (Meciyu 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

¹ A vad *məpəsabana naħaj ba ti Yezu akaba ndam madəbay naï ni tèbu tasləkaba a vədañ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naï ni tèbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpədoru bəza gani. ² Nday tèbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahañ tèhi ana tay : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayañ ni bu : “Kègrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekələm kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kèjengüm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayañ ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeñ ya təfəkadı ana Melefit ni. Devit nakəñ àzum, mək àvi ana ndam gayañ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayañ ni bu, mis ndahañ təzum dipeñ nani do ; si ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kèjengüm ma gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm tāgray

---

* **6:2** Mənjay Mahərana 34.21.

zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal naħaŋ ya aħar mikħelfiñana na
(Meciyu 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *məpəsabana naħaŋ ba ti Yezu àħuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Āra àħuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal naħaŋ naŋ àvu aħar ga daf mikħelfiñana. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyej ni tèbu tamənjaləŋ ana Yezu nakəj ; tħi ana ahàr ahkado : « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay ti tħegħski naŋ ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti aħar mikħelfiñana ni : « Cikaba, ra e kidiň ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, naŋ jika. ⁹ Eslini Yezu nakəj àhi ana tay : « Nihindifija zlam kē kħali a day. Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Āvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makað mis aw ? » ¹⁰ Āmənjaləŋ kē mis ni ðek bəlaŋ àna bəlaŋ, mək àhi ana zal ya aħar mikħelfiñana ni : « Təlbiyu aħar gayak ni. » Āra àtəlikabiya ti aħar gayaŋ ni àslamalava, ègia sənduħ-sənduħana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyej ni tħażuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiň gatay bu àki ke ere ye ti tara tħegħri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar c₄
(Meciyu 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

12 A vad naħaġ Yezu àċeloru a hema vu ga moru mahə̄ngalay Melefit. Óru ènja ti àndehadki hundum àki ka mahə̄ngalay Melefit. **13** Melañ àra àsla ti nañ nakəñ àzalakabu ndam mađebay nañ ni, mək àdaba mis a kru mahar cü e kidiñ gatay ba. Nday ya ti àdaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayañ. **14** Slimi gatay kru mahar c̄eni ni nday hi : Simu àdi slimī Piyer, wur ga mə̄jani Andre, Zek, Zeñ, Filip, Bartelemi, **15** Meciyu, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu nañ bəlañ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, **16** Zəd wur ge Zek, naħaġ ni ti ni Zədas Iskariyot nañ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

*Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, aħə̄ngaraba ndam
ga arməwər a
(Meciyu 4.23-25)*

17 Yezu àndaya ahàr a hema ni ba akaba ndam asak gayañ na, ècik ka məlañ tazl-tazlani. Eslini ti ndam mađebay nañ tèbu kay ; mis ndahaġ day tèbu dal-dal, ndahaġ tìcikbiyu ka had *Zəde akaba a Zerəzalem, ndahaġ ti ni tìcikbiyu kà gəvay ga *dəluv gədakani ka had Tir akaba Sidon. **18** Mis nday nani tèrəkia ka Yezu a ti ga məbi slimī ana ma gayañ ya àdəm ni, tawayay ti māhə̄ngaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu àħə̄ngaraba tay a, àħə̄ngaraba nday ya ti seteni àniviyu ana tay na daya. **19** Mis dek tawayay ti tînjifiñ, adaba njəda àvu a vu gayañ bu ; ku way way do ya ènjifiña ni ti àħġaba a arməwər gayañ ni ba. Nahkay Yezu àħə̄ngaraba tay a dek.

*Məmərani akaba cicħi ge mis
(Meciyu 5.1-12)*

20 Eslini Yezu àmənjaləŋ ana ndam madəbay naŋ ni, àdəm :

« Lekələm ndam talaga ni ti mərumvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gekəli.

21 Lekələm ya ləwir awər kəli nihi ni ti mərumvu, adaba akərəhum.

Lekələm ya kitəwəm nihi ni ti mərumvu, adaba ekiyəm.

22 « Ka ya ti mis tipi kəli kəbum kəfumku ahàr ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kəli, təawayay kəli va do, tindivi kəli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kəli azuhva nani ni ti mərumvu. **23** Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kəli nahəma, mərumvu daldal, həbəm àna məmərani. Adaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huđ melefit bu. Sərumki ata bəŋ gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

24 « Ay lekələm ndam ge elimeni ni ti akəsum cicihu, adaba lekələm kəzumuma gəđa gekəli a àndava.

25 Lekələm ya mərəhani nihi ni ti akəsum cicihu, adaba ləwir aməwər kəli.

Lekələm ya kiyəm nihi ni ti akəsum cicihu, adaba akandavum kuda, ekitəwəm.

26 « Ka ya ti mis dek tədəm lekələm mis sulumani ni ti akəsum cicihu, adaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti təsəkadi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekəli
(Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)*

27 « Ay nəhi ana kəli, lekələm ya kəbumu slimini : Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. **28** Tamal mis tetikwesl kəli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalumi Melefit ana tay. **29** Tamal mis àsuka barva ka tuwər bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwər nahən ni daya. Tamal mis àzafuka mugudi gayak a ti kàcafənja naŋ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. **30** Ku way way do èhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis àzafuka zlam gayak a ti kìhindifiŋja ba. **31** Nahkay ere ye ti kawayum mis tágri ana kəli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

32 « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kəli ni ciliŋ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? **33** Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya təgri sulum ana kəli ni ciliŋ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. **34** Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli ni ciliŋ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahan, ti təhəŋgrivu akada gatay ni ana tay zlam gatay. **35** Lekələm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli do ni sawan. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivù zlam ana kəli kay bilegeni. Nahkay ti ekigəm bəza ge Melefit. Adaba mam, naŋ gani naŋ

agavəla drinj, naŋ àbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya tègri səsi do ni daya. ³⁶ Besəmi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəŋ gekəli ya ebesey, agri sulum ana kəli ni. »

*Ngay mis ndahaŋ tágudara zlam a ti kàdəmum ba
(Meciyu 7.1-5)*

³⁷ « Ngay mis ndahaŋ tágudara zlam a ti kàdəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekələm day ngay kàgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ngay tâwəl mis ndahaŋ ti kàdəmum ba. Nahkay tâwəl kəli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahaŋ tágudari ana kəli ni kà tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahaŋ. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kəli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mérəhvù zat adəgakia adəgakia, mək aməbəviyu ana kəli a mbolu gekəli vu. Adaba mam, darama ya ti lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam àna naŋ ana kəli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu àhi ma ana tay keti àna ma *gozogul. Ádəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kà zal wuluf nahaj a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni àsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti àcaha zlam ya tədəfiki na ñek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kamənjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni

do ni ti kamam ? ⁴² Tamal këhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrëŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kìpi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya angah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba məŋgəhaf a ti àna bəza gani
(Meciyu 7.16-20 ; 12.33-35)

⁴³ Yezu àdəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məŋgəhaf àna bəza gatayana. Tədifəŋ ahàr ana bəza ga *wəruv kà məŋgəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəŋ ahàr ana bəza ge enderendera kè mezlirgendə do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam maŋgahani sulumani ya àniviyu a məbəruv bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam maŋgahani magədavani gayan ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka məbəruv a palam. »

Ahay gərgəri c₄
(Meciyu 7.24-27)

⁴⁶ Yezu àdəm keti : « Lekələm kəhumu : “Bay gel, Bay gel,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸ Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayan lala ni. Wušaka àləm ti àsaba asak gana, éli zileŋ mək àfəkaðkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiyu ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri

aranja ndo. Adaba mam, maslaŋa nani àlèma ahay gayan na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis ècia ma goro a mèk àgray ere ye ti nàhi ni do nahèma, àzavu ata mis ya àlèm ahay gayan, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbedkaba huya. Ahay gani nani àmbèdkaba besek-besek. »

7

*Yezu ahəŋgaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciyu 8.5-13)*

¹ Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na ñek ana mis a àndava nahèma, àslèka òru a Kafarnahum. ² Eslini ti zal naħan àbu, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay naŋ dal-dal. A vad naħan evidi ni àra èbesey do, awayay amet. ³ Bay mègur ndam slewja ni àra ècia ma ya tħadékki ka Yezu na ti àslèrkibiyu għad-kani ga ndam *Zude ndahaŋ ti tħegħi kam-kam, māra māħənġariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakən tħara tħinjikia ka Yezu a ti tħażżeġ galay naŋ dal-dal, tħadék ahkado : « Àgħiski kāgħi ere ye ti ċeħid fu ka ni kwa, ⁵ adaba awayay leli ndam Zude ni ; àləmi ahay geli ya mahānġgalavu Melefit ni ana leli ti naŋ. »

⁶ Yezu nakən àra ècia pakama gatay na ti tħaslèka akaba tay a. Tòru tħinju a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslèrkibiyu zləbba gayan ndahaŋ ga məhiani : « Bay goro, kēgħribiyu daliya ana ahàr gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti

adaba nèhi ana ahàr goro nìsli mérékukani do. Démbyu ma bélaj cilinj, nahkay ti bay mègru tewi ni ànjaba. ⁸ Nu gani day tèbu tègur nu, nu day nèbu nègur ndam slewja goro. Tamal nèhi ana bélaj gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nèhi ana naajan : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nèhi ana bay mègru tewi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya tèhèngribiyu na ti àgria ejep a dal-dal. Nañ nakèn àmbatkibiyu ma ke mis dal-dalani ya tadébay nañ ni tuwèli, àhi ana tay ahkado : « Nèhi ana kùli nahèma, day-day nèdi ahàr ana mis ya ti afèku ahàr akada nañ hini ni ndo. Ku e kidinj ga ndam *Izireyel bu day nèdi ahàr ndo. » ¹⁰ Nday ya tèslèrkioru tay ka Yezu ni tara tàslèkabiya nahèma, tèdi ahàr ana evidi ga bay ni ànjaba lala.

Wur ga wal madakway naajan àmèta, Yezu ahèngaraba nañ a

¹¹ Eslini Yezu òru a kesa naajan vu tèzalay Nayinj. Nañ àbu akoru ti ndam madébay nañ ni akaba mis dal-dal tadéboru nañ. ¹² Ka ya ti ènjua ka ma ga kesa na ti èpi tèbu tèzorou mis e evid vu ka slalah huya. Maslaña ya àmèt ni ti wur mendèlik ga wal madakway. Mèn ga wur ni nañ àbu akoru ke mindivinj, mis a kesa bu kay tadéboru nañ. ¹³ Bay geli àra èpia nañ a ti àsia cicihi a àsabay, àhi ahkado : « Kitewi ba. » ¹⁴ Eslini àhèdakfènyi kà tay, ènjifinj kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tazay kisim ni tìcik, mèk Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nèhuk nahèma, pidekvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidékvu, ànjehad digus, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana mèn ga wur ni : « Ehi, za

wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra angwaz a àsabay, nahkay tàzlèbay Melefit, tèdèm : « Bay mahèŋgaray *pakama ge Melefit gèdakanì àŋgazlava e kidin̄ gelí ba. » Tèdèm keti : « Melefit àra ga mahèŋgay ndam gayan̄ a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zude ni dék akaba mis ya kà gèvay gatay ni dék tìcia ere ye ti Yezu àgray na.

*Zen̄ bay mabaray mis ni aslørkioru mis ka Yezu
(Meciyu 11.2-19)*

¹⁸ Ndam madəbay Zen̄ bay mabaray mis ni tara tìcia ma na ti tèhèŋgri ana Zen̄, mək Zen̄ nakəŋ àzalay mis c̄e e kidin̄ ga ndam madəbay naŋ ni bu, ¹⁹ àsløroru tay afa ga Bay gelí. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gèdakanì ya amara ni tək, day ti māhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tara tìnjikia ka Yezu a ti təhi : « Zen̄ bay mabaray mis ni àslørbiyu leli afa gayak ti māhuk : “Nak ti Bay gèdakanì ya amara ni tək, day ti māhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahèŋgaraba mis a kay ya tèbeseý do na akaba mis kay ya seteni tèniviyu ana tay na. Àhèlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhèŋgrifəŋ ana ndam ya Zen̄ àslørkibiyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dègum kâŋgahađumi ana Zen̄ ere ye ti kipum ni akaba ya kic̄em ni. Humi ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawadəy lala, ndam ambələk tìgia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimì, mis məmətani tàngaba ; ndam talaga day tìcia Ma Məwəni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, mêmərvu.” »

24 Ndam ya ti Zeñ àslérkibiyu tay ka Yezu ni tàra tàslèka ti Yezu àzlapaki ke Zeñ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kèdègum a hud gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipémbiyu ti mavram ya amèd adadañ ni tèk ? **25** Do ni ti kèdègum kipémbiyu ti mam ? Mis mèbakabu azana sulumaní akada ga bay ni tèk ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga singu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bëbay bu timey. **26** Ay ti kèdègum kipémbiyu ti mam ? Kipémbiyu bay mahèñgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, nañ gani. Nèhi ana kuli nahèma, nañ ti àtama bay mahèñgaray pakama ge Melefit a. **27** Kèsèruma, àbu mèbekiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gëdakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nèbu nèslororu bay mèslèr goro nahañ kama gayak

ti mâslamatukkabu divi.” *

« Maslanja ya ti Melefit àslérbiyu ni ti Zeñ. **28** Nèhi ana kuli keti : Zeñ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gëdakana. Ku tamal nahkay nèngu ni, bay ya ti nañ gëziteni ge mis dek a *Mègur ge Melefit bu ni ti àtama nañ a. **29** Mis dal-dalani ni akaba ndam *mèhèl hadam ni tègëskabá ma ge Zeñ na. Tèsèra Melefit ti nañ jireni, nahkay nday gani tawaya ti Zeñ *mèbaray tay. **30** Ay ti ndam *Feriziyeñ akaba ndam *mèsèr Wakita ge Melefit ni tègëskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay tawaway ti Zeñ mèbaray tay ndo. »

31 Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nègurfèñ tay kà way ? Nday akada way ? **32** Nèhi

---

* **7:27** Malasi 3.1.

ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahanj təhi ana ndahanj ni ahkado : “Mìvia slelim ana kəli a, day kəhəbsumfəŋ ndo ; mìdia limis ge kisim ana kəli a, day kitàwum ndo.” ³³ Nàdəm nahkay ti adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra. Àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay lekəlum kàdəmum seteni àniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekəlum kàdəmum nu zal hud, nəvi vu goro ana zum. Kàdəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahanj. ³⁵ Ay ti ndam ya tègəskabu məsər zlam ge Melefit ni ñek təsəra Melefit àsəra zlam ededinj a. »

Yezu naŋ a ahay ga Simu zal Feriziyeŋ ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyeŋ naŋ slimy gayaŋ Simu àzaloru Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu òru ènjua ti àhuriyu a ahay vu, tənjəki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala naŋ àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti Yezu naŋ àvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyeŋ ni ti àrəkioru àna tersel a kolombu sulumani bu. ^{† 38} Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kələŋ ga Yezu, kà gəvay ga asak gayaŋ, naŋ àbu etəwi. Naŋ àbu etəwi ti yam tuway gayaŋ ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahàr gayaŋ a ; kələŋ gani àfəki ma ka asak ga Yezu, [‡] mək àbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyeŋ ya àzaloru Yezu afa gani

---

^{† 7:37} Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, singu gani kay.   ^{‡ 7:38} Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsi.

ni àra èpia nahëma, àhi ana ahàr : « Nañ hini ti bay mahëñgaray *pakama ge Melefit do. Tamal nañ bay mahëñgaray pakama ge Melefit ti akal àsëra wal hini ya enjifiñ ni ti nañ wal hala. » ⁴⁰ Yezu àra àsëra ere ye ti nañ ajalay a ahàr gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro àbu nawayay nähuk. » Simu nakèñ àhi : « Däm, mësi. » ⁴¹ Mëk Yezu àhi : « Mis ndahañ cü tàkela duwa afa ga zal nahañ a ; bëlan gani àkəlay jik diñ diñ zlam, nañ nahañ ni ti ni jik kru kru zlam. ⁴² Nday cecñeni siñgu àfèñ kà tay ga mëpəliani bi nahëma, bay ga duwa ni àhi ana tay cñeni : “Kèpəlumu duwa goro ni va ba.” » Yezu àhi ana Simu nakèñ keti : « E kidiñ gatay cñeni ni bu ni ti way amëgri sësi kay ana bay ga duwa ni way ? » ⁴³ Eslini Simu àhëñgrifèñ, àhi ahkado : « Nëtamahay maslaña ya ti tèmbərfèñ siñgu kayani ni. » Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

⁴⁴ Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mëk àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nàhëraya a ahay va afa gayak a ni ti kàcëhubiyu yam ga *mëbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mëk àtëmadkua àna mëhër ga ahàr gayan a. ⁴⁵ Nak kègru sa àna mëfèku ma ka tuwër ndo. Ay ti wal ni kwa nàhëraya àmbrëñ mëfèku ma ka asak ndo. ⁴⁶ Nak kègëskabu nu àna magraku amal ka ahàr ndo. Ay ti wal ni àbëkuua tersel ka asak a. § ⁴⁷ Nahkay nähuk nahëma, àgrua sësi a kay, àwaya nu a kay, nani ñek ti adafaki

---

§ ^{7:46} Ka sarta gani nani ti, ka ya ti tëzalakabu mis ga mëzum zlam mëk maslaña gani ènjia afa gatay ni ti tëcëhibiyu yam ga mëbaray asak, tégri sa ana mëfèki ma ka tuwër, akaba tagraki amal ka ahàr. Ay zal Feriziyeñ ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

zlam magudarani gayan̄ kayani ni məmbərfəñjana. Ay ti maslaña ya ti zlam magudarani gayan̄ ḡuzit m̄ek t̄embərfəñja ni ti àwayay bay ya àmbərfəñja ni kay do. » ⁴⁸ M̄ek Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ⁴⁹ Nday ya t̄ezumkabu zlam akaba Yezu ni t̄ara t̄icia ma gayan̄ na ti t̄ehi ana ahàr : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəñgu ambərfəñja ni way ? » ⁵⁰ Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəñga kur a adaba k̄efekua ahàr a palam. Slèka àna sulumanî gayan̄ a. »

8

Wályatadəboru Yezu ni

¹ Yezu òru a k̄esa ḡédákani akaba a k̄esa ciñ-ciñeni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma M̄eweni Sulumanî àki ka *M̄egur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay nañ kru mahar c̄ueni ni tòru akaba nañ, ² wál ndahan̄ day tòru akaba nañ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahan̄ e kidiñ gatay ba, ndahan̄ ti ni àhəñgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : b̄elañani Mari ya t̄ezalay Mari ga k̄esa Magədala ni. Nañ ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. ³ Nahañ ni Zeni wal ga S̄uza ; S̄uza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahañ ni ti ni S̄uzeñ akaba wál nday ndahan̄ kay. Ka gani nani wál nday nani t̄ebu t̄ejənaki ata Yezu akaba ndam gayan̄ kru mahar c̄ueni ni àna elimeni gatay gatayani.

*Bay mabəhañ hilfi ga zlam
(Meciyu 13.1-9 ; Mark 4.1-9)*

⁴ Eslini mis tàslèkabiya a kësa gërgërani ba ñek, tèrèkia ka Yezu a. Tàra tècakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaña nahaj àhèraya òru e gili ga mabëhañ hilfi ga zlam. Nañ àbu abëhadoru hilfi ga zlam ni ti 6al gani àdègoru e divi bu. Nahkay mis tècèlki, edidinj day tèndaba. ⁶ Bal gani keti àdègoru ka pèlad ya had àhècaki ni, nahkay ka ya ti àfètaya nahëma, àhèraba adaba yam àhèci. ⁷ Bal gani keti àdègiyu a adak vu. Ka ya ti àfètaya, àbu adèk nahëma, adak ni tènjecekekabá. ⁸ Bal gani keti àdègoru ka had sulumaní. Àra àfètaya ti àbi bëza. Ku ahàr gani bëlanj tekedì bëza agray diñ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àdèm : « Maslaña ya ti slimì àfèñ ge mici zlam nahëma, mîci lala ! »

*Yezu adèm ma àna ma gozogul ti kamam
(Meciyu 13.10-17 ; Mark 4.10-12)*

⁹ Ndam madèbay Yezu ni tèhi ahkado : « Dëfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adèmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhèñgrifèñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekèlum ti Melefit àdèfikiaba zlam mañgahani àki ka Mègur gayan na ana këli a, ti kâsèrum. Ana mis ndahañ ti àdèfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliñ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal tamènjalèñ ka zlam nèngu ni, tìpi ba ; ku tamal tèbi slimì ana pakama nèngu ni tìci ba.”

* »

*Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabëhañ hilfi
ga zlam na
(Meciyu 13.18-23 ; Mark 4.13-20)*

---

* **8:10** Izayi 6.9.

11 Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya tàbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. **12** Mis ndahanj tèbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti tèfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal tèfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəñgay tay. **13** Mis ndahanj day tèbu, nday akada pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit na ti tègəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhurivyu ana tay a məbəruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had' vu do ni. Nahkay ti tèfəki ahàr ke Melefit ga hayañani cilin. Ka ya ti tìcia zləzladana ti təmbrən, tèfəki ahàr va do huya. **14** Mis ndahanj tèbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huđ ga adak vu ni : tìcia pakama ge Melefit a ti tègəskabu. Ay ku tamal tègəskabá nəñgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahanj ya tigi eri ni. Zlam nday nani teñgecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani tèbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. **15** Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbəruv gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani tìcia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna nañ kama kama, təmbrən do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

*Pakama àki ke cənjel
(Mark 4.21-25)*

16 Yezu àhi ana tay keti : « Maslaña ya ti ebeftey cənjel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu

a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka məlañ zaŋjani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek aməŋgazlavu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu vayvay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimilala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaŋya ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋya ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdəm àŋgəta ni day atəzafeŋja. »

*Məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu
(Meciyu 12.46-50 ; Mark 3.31-35)*

¹⁹ Eslini ata məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Tàra tìnchia ti tı̄slikimərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka məlañ gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimilala pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna naŋ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad naŋ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəŋ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va daŋ. Ka ya ti naŋ àvu e dəwir bu ni ti aməd gədakani ákəzlabiyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvü wudak, nahkay gəzit akal tizi kədəp. ²⁴ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədəkfəŋiyu, təpidek naŋ, təhi : « Gədakani,

gədakani, məbu miji timey ! » Yezu nakəŋ àra épidekva ti àzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməd ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ madadani, yam ni ègia degika. ²⁵ Yam ni àra ègia degika ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Kəfumku ahàr do ni ti ahəmamam ? » Ndam madəbay naŋ ni angwaz àwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tìpi ni àgria ejep ana tay a àsaßay. Tèzlapay e kidinj gatay bu, tèdəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

*Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a
(Meciyu 8.28-34 ; Mark 5.1-20)*

²⁶ Nday nakəŋ tìnjiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahanj àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyu a ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlan gayaŋ ti e kidinj ge mindivinj bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadı mirdim, àdəd kè meleher gayaŋ. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla drinj ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani dek ètiri ndo, èhebkaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a huđ gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru

daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdêm nahkay ti adaba seteni tèniviyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani tèbu tègri kam-kam ana Yezu, tèhi : « Kègaroru leli e *evid gèdakani vu ba ti.[†] »

³² Mèdrás tèbu kay tèzum zlam ka ahar bèlanj a hèma bu. Nahkay seteni ni tèhi ana Yezu : « Kam-kam, mèhuriviyu ana mèdrás teguni ti. » Mèk Yezu nakèn àvi divi gani ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni tèslèkiaba ana zal nakèn a, tècèlivù a ahàr vu ana mèdrás ni. Nahkay mèdrás ni dék tèndaya ahàr a kirim-kirim, tara tèdèguyu a dèluv ni vu cizliv cizliv, mèk yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majègay mèdrás ni tara tipia ere ye ti àgravu na ti tèdègiki ana hwa tifizl, tèngèhadioru ma gani ana ndam ya a kesa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis tara ticia ma na ti tchèraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tèrèkia ka Yezu a. Tara tìnji ti tipi zal ya ti seteni tèslèkiaba ni, àngaba ègia sulumana, nañ manjèhadani digusa kà gèvay ga asak ga Yezu, mèbakabu azana gayanj ka vu. Tara tipia nañ a ti angwaz àdègakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis tèbu, tipia ga Yezu ya àhèngaraba zal ya seteni tèniviyu na, tèngèhadì ma gani ana mis ya tara ni. ³⁷ Ndam ga had Zeresa dék tara ticia ma gani nana ti tèhi ana Yezu mâslèka ka had gatay a, adaba angwaz àdègakia ka tay a àsabay. Nahkay Yezu àhuriyu a slalah ga yam ni vu, awayay aslèka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni tèslèkiaba ni àhi ahkado :

[†] **8:31** Evid gèdakani ti mèlanj ya tèdèm a hud ga had vu ni. Melefit amèbiyu seteni dék e evid gani vu hayañ, kèleñ gani ka mandav ga mèlanj ti amatrañkivu tay ga kançayani.

« Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka, ³⁹ ñgoru a magam gayak, kâru kângəhadî ere ye ti Melefit àgruk ni dek ana mis. » Nähkay zal nakəñ àsləka, òru àngəhadî ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kësa ni dek.

*Yezu ahəŋgaraba wal naħaŋ akaba wur dahalay a
(Meciyu 9.18-26 ; Mark 5.21-43)*

⁴⁰ Yezu àngorus gwar ke ledi ga dəluv ni akaba ndam madəbay naŋ ni. Tòru tħinjua ti mis dal-dal tègəskabá Yezu àna məmərana, adaba nday dek tħebu tajəgay naŋ. ⁴¹ Eslini zal naħaŋ naŋ àbu, slimi gayaŋ Zayros, naŋ gədakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadî mirdim grik meleher ndiš ana had kà asak ga Yezu. Àħəŋgalay naŋ, àhi mōru a magam afa gani, ⁴² adaba wur gayaŋ awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayaŋ agray kru mahar c. Zal nani ti wur gayaŋ naħaŋ àbi.

Yezu naŋ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni tèvelinja ahàr a, məsufani tekedî àsuf koksah. ⁴³ Eslini wal naħaŋ àbu, mimiz asləkafənja agray vi kru mahar c. [Ègwejekaba zlam gayaŋ a dek afa ga ndam məsər haf a ay til maslaňa bəlaŋ èsliki mahəŋgaraba naŋ a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àħədakfənbiyu kà Yezu gwar kələn, ènjifiñ kà ma ga azana gayaŋ. Ara ènjifiñja ti mimiz ya asləkafənja ni àmbrən naŋ, wal ni àngaba hħaya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àħəŋgrifən, àhi ahkado : « Gədakani, mis ni damkulkul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njəda goro

àhəŋgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkia àbu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna məgəgərani slab slab, àbəhadī mirdim meleher ndiš ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkiyu naŋ ti mînjifinj kà azana ga Yezu ni kè meleher ge mis na dek. Àŋgəhadiaaya gayaŋ ya àŋgaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur gorø ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Slaka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa naħaŋ ènji. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverta. Kìwisiri ahàr ana müsi va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. » ⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjħa ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata məŋ ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ ciliŋ. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray delħal, titħwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kitàwħum ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tèyefinj, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur gorø ni, pidekvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwad huya. Eslini Yezu àhi ana tay təvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata məŋ ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəħumi ma gani ana maslaŋa

ba. »

9

*Yezu aslər ndam asak gayaŋ kru mahar c̄eneni ni
(Meciyu 10.5-15 ; Mark 6.7-13)*

¹ A vad naħaŋ Yezu àzalakabu ndam gayaŋ kru mahar c̄eneni ni, àvi njəda ana tay ga mislik i magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku sinju. Kəħelum endəwi c̄e c̄e ba daya. ⁴ Ay tamal maslaŋa àħəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kàmbatum ahay naħaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka məlaŋ ya ti akəħurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba haðkà asak gekəli a. * Nahkay ti atesərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təħelvu, təsləka təħioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dek ; tħənġgaraba ndam ga arməwər a ka məlaŋ ya ti tòru na dek.

*Pakama ya tədəmki ka Yezu ni aħəli aħàr ana bay
Erot
(Meciyu 14.1-12 ; Mark 6.14-29)*

---

* **9:5** Mətukkaba hað ga kəsa kà asak a ti aðafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tħawayay tay va do.

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tèdèmki ka Yezu na ñek ti àhèlia ahàr a, adaba mis ndahanj tèdèm Yezu ti nañ Zeñ bay mèbaray mis ni, àngaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahanj ti ni tèdèm Eli bay mahèñgaray *pakama ge Melefit ni àngazlavu. Mis ndahanj keti tèdèm nañ biliñ ga ndam ya tâhèñgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àngaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdèm ahkado : « Nèkelkia ahàr ke Zeñ a, ay ti maslaña ya ti nici tèzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

*Yezu avi zlam mèzumani ana mis dëbu zlam
(Meciyu 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeñ 6.1-14)*

¹⁰ A vad nañ ndam *asak ga Yezu ni tâslèkabiya ka mèlañ ya Yezu àslèroru tay na. Tàra tâslèkabiya ti tângèhadia ñere ye ti tâgrabiyu na ñek. Eslini Yezu nakèn àhèl tay ka ahàr gatay cilinj, tòru gwar a kësa nañ vu ; slimy ga kësa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni târa tìcia Yezu àdoru a Beceyda ti tèdèboru nañ a asak vu. Tàra tìnjkia ka Yezu a ti Yezu nakèn àgëskabu tay, àzlapiki ka Mègur ge Melefit ana tay, àhèñgaraba ndam ya tèbesey do na daya.

¹² Fat àra àndèhada ahàr a zla nahëma, ndam madèbay nañ kru mahar cüeni ni tâhèdakfènyi, tèhi ahkado : « Hi ana mis ni ñek tâslèka, tòru a kësa gèrgèrani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tâdèboru zlam mèzumani akaba mèlañ mandèhaçani, adaba ahalay ti leli a huñ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu àhèñgrifèn ana tay, àdèm : « Lekùlùm lekùlùmeni vumi zlam mèzumani ana tay. » Nday nakèn tâhèñgrifèn, tèhi : « *Dipeñ àfèñ kè leli zlam tâkivu kilif cü cilinj. Kawayay ti môru mësukumibiyu zlam mèzumani ana mis ñekeñi

hini aw ? » ¹⁴ Mis zavalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəŋ àhi ana ndam mađəbay naŋ ni : « Humi ana mis ni ti tānđəhadə njəlukluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam mađəbay naŋ ni tāgray ere ye ti naŋ àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tānđəhadəkabu njəlukluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani tākivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefit vu, àgri səsi ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Ara àgria səsi a ti èsekaba, àbi ana ndam mađəbay naŋ ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni cek təzum təzum, tərəhkaba. Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cü àna naŋ.

Piyer adəm Yezu naŋ Krist Bay gədakani ya amara ni
(Meciyu 16.13-19 ; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahaj Yezu naŋ àbu cak, ahəŋgalay Melefit. Ndam mađəbay naŋ ni day təbu eslini. Yezu èhindifiňa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya tađəbay nu ni ti təđəm nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Mis ndahanj təđəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahanj təđəm nak Eli, mis ndahanj ti ni təđəm nak bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. » ²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay keti : « Lekələm ti kəđəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədakani ya Melefit àslərbiyu ni. »

Yezu adəm aməmət mək aməngaba e kisim ba
(Meciyu 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna ləgay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti

kèdəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. » ²² Àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti nâcakay daliya dal-dal. Nday gədákani ni, gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakað nu. Mək a huð ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm mêmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kəlavad, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mîbesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti māgray nahkay.

²⁴ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayaŋ, awayay àmət ba ni ti emijin. Maslaŋa ya ti emijin sifa gayaŋ azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, aməmət day-day do.

²⁵ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa ahàr gayaŋ a ti elimeni gani aziaya mam ?

²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayaŋ *njəlatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kiðiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wuðaka ndahanj atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Meciyü 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayaŋ ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, təcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ²⁹ Ka ya

ti nañ àbu ahəŋgalay Melefit nahəma, eri gayan ni àmbatvu naħaŋ, azana ka vu gayan day tìgia bəd-bəd talla, ahəlabu eri a vərut. ³⁰ Eslini huya mis ndahanj ca təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zerəzalem ge mendeverenj təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tèpidekva ti tìpi masladani ga Yezu akaba mis cħeni micikeni akaba nañ ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafənja kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gədakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer nañ àbu azlapay nahkay ti məgudunġuduŋ àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka ya ti məgudunġuduŋ ni àhərkiaya ka tay a ni ti ndam *maðəbay Yezu mahkərani ni aŋgwaz àdəgakia ka tay a. ³⁵ Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunġuduŋ ni bu, àdəm : « Nañ hini ti wur goro, nədaba nañ ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəŋgu ni àra àhənday va do ni ti tìpi Yezu nañ bəlaŋ ka ahàr gayan. Ka gani nani nahəma, ndam maðəbay Yezu mahkərani ni tənġħəħada àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

*Yezu agariaba seteni ana wur naħaŋ a
(Meciyu 17.14-18 ; Mark 9.14-27)*

³⁷ Hajən gani Yezu akaba ndam maðəbay nañ mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra tħərəraya ti mis dal-dal tħərəkia ka Yezu a. ³⁸ E

kidin ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahaj nañ àvu, àzlah, àdèm : « Mësi, kam-kam nahëngalay kur, mënjuki ka wur goro ni ti adaba wur goro nahaj àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agës nañ, azlah huya, adaday nañ kay kay, guzlëbuc krup-krup a ma bu. Àgësa nañ a ti agri daliya dal-dal, àmbrëj nañ weceweci do. ⁴⁰ Nàhëngala ndam madëbay kur na ti tâgariaba, ay ti tìsliki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdèm : « Lekulam ye e hini vu ni ti këfumki ahàr ke Melefit do, lekulam ndam magudar zlam ! Nu ananjëhaç akaba kuli kañgaya waw ? Nu enebesi ana kuli kañgaya waw ? » Mëk àhi ana bëj ga wur ni : « Zëbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni nañ àbu arëkia ka Yezu a ti seteni ni àdi nañ ana mëlañ, àdaday nañ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mëk àvi wur ni ana bëjaní ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tara tipia ti njëda ge Melefit àgría ejep ana tay a dal-dal, adaba njëda gani nani àtama zlam ndahañ a dék.

*Yezu adëmki ma ka daliya ya atagri ni
(Meciyu 17.22-23 ; Mark 9.30-32)*

Ere ye ti àgray ni dék àra àgría ejep ana mis na dék, nday tèbu tèzlapaki kekileña ti Yezu àhi ana ndam madëbay nañ ni : ⁴⁴ « Nawayay nëziaba azay slimí ana kuli a, cùm lala, àgøjazlki ahàr ke kuli ba. Atadëfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara tégas nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àdèm ni ti ndam madëbay nañ ni ticiaba ndo. Huđga ma gani nani ti mañgahkiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay aنجwaz àgrafëña tay ge mihindifiña ma na.

*Gədakani ya àtam mis ndahanj ni ti way ?
(Meciyu 18.1-5 ; Mark 9.33-37)*

⁴⁶ A vad nahaj ndam *madəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Tèdəm ahkado : « E kidiŋ gelı bu ni ti way gədakani àtam mis ndahanj ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad kà gəvay gayanj, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gəziteni e kidiŋ gekəli bu dek, èsli mis ndahanj ni do ni ti naŋ nani gədakani sawanj. »

*Maslaŋaya ti àcafəŋa kəli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kəli
(Mark 9.38-40)*

⁴⁹ Eslini Zeŋ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gədakani, mìpia maslaŋa nahaj a, àgariaba seteni ana mis àna slimy gayak a, nahkay mèdəm macafəŋa naŋ a, adaba naŋ mis gelı do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu àdəm : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekəli do nahəma, agriki təwi ana kəli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem, ndam Samari təgəskabu naŋ do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefit vu wuđak nahəma, àzay divi ga moroni a Zeruzalem, àdəm ere ye ti acafəŋa naŋ ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləroru mis kama gayanj gwar ka had Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaj vu ga maslamalikabu məlaŋ. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani tàwayay məgəskabu naŋ do, adaba

ticia nañ àbu akoru a Zeruzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay nañ ata Zek, Zen tara ticia pakama nana ti tèhi ana Yezu : « Bay gel, kawayay ti māhi ana aku ti mādaya e melefit ba, māzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àlègi ana tay. ⁵⁶ Mèk tazay divi ga moroni a kesa nañ vu.

*Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Meciyu 8.19-22)*

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tèbu takoru e divi bu nahema, zal nañ àrækia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka mèlañ ya akoru ni dék ti anaðaboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəñ, àhi ahkado : « Mbiki † tèbu àna evid'gatay, edidin day tèbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nèbi àna mèlañ mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaña nañ : « Dəbabiyu nu. » Maslaña nani àhəŋgrifəñ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəñ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kèhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawan. »

⁶¹ Maslaña nañ keti àhi ana Yezu : « Nadəbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huñ ahay goro a day. » ⁶² Yezu àdəm : « Maslaña ya ti awayay agray təwi ga Məgur ge Melefit mèk ajalaki ahàr ka zlam ndahan ni ti nañ akada bay ya ti atəhad vədañ àna sla mèk amənjoru kələñ ni. Maslaña nani ti àgray təwi ga Məgur ge Melefit koksah. »

---

† **9:58** Mbiki ti mis ndahan tèdəm « mbiti. »

10

Yezu aslør mis kru kru adeskəla mahar c₄

¹ Bay geli àday mis ndahañ kru kru adeskəla mahar c₄, * awayay asløroru tay c₄ c₄ ti tôru enji gayañ a kësa vu ka mëlañ ya nañ amoru ni dek. ² Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro fanj ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vëdanj bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni tèbi kay bi. Nahkay si kahëngalum Melefit Bay ga vëdanj ni ti mëslärbiyu ndam mabaz zlam a vëdanj gayañ ni bu. ³ Dégum. Nihî ti nësløroru këli e kidinj ge mis vu akada ga bëza tëmbak e kidinj ga kërà gili bu ni. ⁴ Këhälum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikum e divi bu ga mëgri sa ana mis ba daya. ⁵ Wudaka këhurumiyu a ahay vu afa ge mis lu nahëma, dëmum : “Melefit mëgri sulum gayañ ana huñ ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya këdëmum ni anjëhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahëma, sulum ge Melefit ya këdëmum ni angëkia ke kuli a. ⁷ Ka ya ti këhurumiya a ahay va afa ge mis a nahëma, njëhaduma eslina huya. Kàmbatum ahay nañañ ba. Zlam mëzumani akaba zlam miseni ya ti tëvi ana këli dek ni ti zumum, sëm : adaba bay magray tëwi ti agëski tëvi endif gayañ. ⁸ Ka ya ti kinjëmiya a kësa va mëk tègëskabá kuli a nahëma, zumum zlam ya tëvi ana këli ni, ⁹ hëñgarumaba ndam gatay ya tébesey do na, humi ana ndam ga kësa gani : “*Mëgur ge Melefit ènjikia ke këli a.” ¹⁰ Ay tamal ti kinjëmiya

---

* **10:1** A wakita ndahañ bu tèdëm mis kru kru adeskəla.

a kësa va mæk tègëskabu këli do nahëma, cikëma a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had' ga kësa gekëli nëngu ni mëslëdikaba ana këli ka asak gel a. [†] Nahkay ti kësërum Melefit day àmbrëja këli a. Ku tamal nahkay nëngu ni, sërumki Mëgur ge Melefit ti ènjia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nahi ana këli nahëma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nëngu ni seriya ge Melefit ya amagrafëja kà tay a ni ñgulum emisli ga ndam ga kësa gani nani ya tègëskabu këli do ni do. »

*Ndam ga kësa ya tafaki ahàr ka Yezu do ni atasay cicihi
(Meciyu 11.20-24)*

¹³ Yezu àdëm keti : « Akësum cicihi, ndam Koraziñ ! Akësum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tipi day-day ndo na a kësa gekëli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidonj nahëma, amal ndam ga kësa nday nani tèmbrëja zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tàbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tànjëhadë e viti ba. [‡] ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melëfit amagray seriya ni ti seriya ya ti amagrafëja kà ndam Tir akaba ndam Sidonj a ni ti ñgulum emisli gekëli ni do. ¹⁵ Lekùlum ndam Kafarnahum, këhumì ana ahàr akadëgum e melefit vu aw ? Aha ! Akadëgum ti ka mëlañ ge *kisim sawañ. » ¹⁶ Àhi ana ndam madëbay nañ ni : « Maslaña ya ti èciikia

---

[†] **10:11** Mëslëdikaba had' ga kësa kà asak a ti adafaki tèmbärbu ndam ga kësa ni, tàyayay tay va do. [‡] **10:13** Mëbakabu buhu akaba manjëhadani e viti bu ni ti adafaki mis titëwi, tahëngalay Melefit, tègri kam-kam.

ma ana kəli a nahəma, ècəkia ma ana nu a daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu kəli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay gel, ku seteni tekedi ticiikia slimy ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimy gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiku e melefit bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəda ana kəli ga masawadakiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kəli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay aranja àbi amagrakivu ke kəli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəda nana dek ana kəli a, seteni ticiikia slimy ana kəli a nəŋgu ni, kəmərumvu azuhva nani ba. Mərumvu ti adaba Melefit àbəkia slimy gekəli ka wakita gayan e melefit ba ni sawaŋ. »

Yezu azləbay Melefit (Meciyü 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu naŋ àbu amərvu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlaŋ ya e melefit bu akaba məlaŋ ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tijenga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ciš-cišen na sawaŋ. Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəməra àna naŋ a palam. »

²² Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dək a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋjani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki naŋ ana tay ni ciliŋ. »

²³ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay naŋ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekəlum ti mərumvu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekəli ! ²⁴ Nəhi ana kəli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni təwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tìpi ndo. Təwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tìci ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahaŋ àbu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəŋa eyʉ kà Yezu a. Nahkay écikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nāgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məwiz àbəki mam e *Divi ge Melefit bu mam ? Kici mam a huđ gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlaŋ, àna sifa gayak dek, àna njəda gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kagray nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay məsər Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi

ana Yezu : « Ndam ya ti nu nèbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahaj àslèka a Zeruzalem a, nañ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahema, ndam abra tèhärkiaya, tèhelfènja zlam a dek, tèzlèbkivu nañ, tèmbèrbu nañ bélah àniviyu a mèbèruv hibek hibek ciliŋ. ³¹ Zal nahaj ti ni nañ àbu akoru àna divi gani nani ka mèsér gayan do. Nañ nani ti bay *mañgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bélaha ti àsisvù ñgu, àslèka zlam gayan a. ³² Zal nahaj day àra gwar eslina, nañ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bélaha ti àsisvù ñgu daya, àslèka zlam gayan a. ³³ Ay ti zal nahaj nañ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Nañ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka mèlanj nana ti àdi ahàr ana zal nakèŋ nañ bélaha. Àra èpia nañ a ti àsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay nañ nakèŋ àhèdakfènjiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambèlèk ni mak àwèlikì àna azana. Kèlèŋ gani àzèkiyu nañ ka azoŋgu gayan ni, àzoru nañ a ahay ya ndam mirkwi tanjèhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajèŋ gani ti àhèliaya jik a cù ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakèŋ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kùjinkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahema, anaslèkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakèŋ àhi ana bay mèsér Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kìhindifua ma, kàdèm ndam ya ti nak kèbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidinj ge mis mahkèrani ni bu ni ti hu, way nañ àbu akaba zal ya ti ndam abra tèzlèb ni way ? » ³⁷ Nañ nakèŋ àhèŋgrifèŋ, àhi : « Maslaŋa ya nañ àbu akaba nañ ni ti bay ya ti àjènaki nañ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagray akadà gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam maðəbay naŋ ni tèbu takoru e divi bu ni ti tèhuriyu a kësa naħaŋ vu. Eslini wal naħaŋ slimī gani Marta àzaloru Yezu a magam afa gani, mæk Yezu nakəŋ òru àħuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məñjani walani àbu, slimī gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu manjəhadani digħusa a ga had kà gəvay ga asak gayaŋ, abi slimī ana ma gayaŋ ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga huð ahay gərgəri kay tèbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla naħema naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay gor, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àħənejrifəej, àhi : « Marta, Marta, zlam kay tħeluk ahàr, tiviyekaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgħiski magrani ni ti bəlaŋ cili. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazafənja do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciyu 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad naħaŋ Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlaŋ naħaŋ. Āra èndevertiġa ti biliż e kidiż ga ndam maðəbay naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zejj àcaħia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum :

“Baba, mis dek tāgħeskabu nak njelata ti ;

kâra kâzum bay gayak e kidinj geli bu ti.

³ Zlam mæzumanî ga mægæsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kælavad ti.

⁴ Mbærfænja zlam magudarani geli ni kè leli a, akada geli ya mæmbærfænja zlam ge mis ya tægudari ana leli ni dek kâ tay a ni ti.

Kèvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslanya e kidinj gekuli bu nañ àbu àna zlæba gayan, akoru afa ga zlæba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zlæba goro ni, kælu *dipeñ mahkær ti ⁶ adaba zlæba goro nahañ àslækabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay ti zlam àfu ga mæviani bi.” ⁷ Bi zlæba gayan ni ahængrifænbiyu, ahibiyu : “Kiviyu ahàr ba ! Næzlækva mahay a àndava, mændæhada akaba bæza. Nîsliki micikabana ga mædukaya zlam a do.”

⁸ Ay næhi ana kæli nahæma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindilinj ni dek. Ecikaba avi ti adaba nañ zlæba gayan ciliñ do, avi ti adaba àmbræñ mihindiliñeni ndo palam. ⁹ Nahkay næhi ana kæli : Hindæm zlam. Kihindæma ti Melefit amævi ana kæli. Dæbum zlam. Kædæbuma ti akærgætum. Zalum Melefit. Kæzaluma nañ a ti amæwæli ana kæli, amæzlækiaba mahay ana kæli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adæbay zlam, anjæt. Ku way way do azalay, Melefit awæli, azlækiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bæñana, èhindilæka kilif a ti kævi kilif do, kævi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilæk eysli ti kævi andra mæbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekælæm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekælæm ndam magudar zlam nængu ni, kæsæruma mævi zlam sulumani ana bæza gekuli a. Ay ti Bæñ gekuli Melefit

naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahémamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi edediŋ. »

*Yezu ata Seteni tàngħad-kabu do
(Meciyu 12.22-30 ; Mark 3.22-27)*

14 A vad naħaŋ Yezu àgariaba seteni ana zal naħaŋ a. Seteni nani acafənja maslaŋa nana ga mazlapana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay huxa. Mis dal-dalani ye eslini ni tħagra ejep gana dal-dal. **15** Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay nani bu tħadid : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ge *Belzebul bay ge seteni ni. » **16** Mis ndahaŋ ti ni tawayay tħelfx-eyha a ti māgħudar zlam, tħi ahkado : « Griaya ere ye ti mìpi day-day ndo na ana leli a, ti mēsor ere ye ti kagray ni ti kagray àna njəda ge Melefit. »

17 Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had naħaŋ nday ndayani takadsvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahàr. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atembəd ; ndahaŋ atembədkiyu ka ndahaŋ. **18** Lekkulム kàdəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njəda ge Belzebul a ; tamal nahkay ti njəda ge *Seteni ċedeva ; ċegia nahkay ti angoru kama ti ahémamam ? **19** Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəda ge Belzebul a ti ndam gekuли ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuли gekuлиni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kàdəmum ni ti ma ga malfada. **20** Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ge Melefit sawaŋ. Goro ya nagray

nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kuli a àndava. »

²¹ Yezu àdəm keti : « Tamal ti mis njəda-njədani naŋ àbu àna zlam ahar gayaŋ, ajəgay ahay gayaŋ ti, təhəlfəŋa zlam gayaŋ a koksah. ²² Ay tamal maslaŋa nahəŋ àtama naŋ àna njəda àrækia, azləb naŋ nahəma, ahəlfəŋa zlam ahar gayaŋ gani ya àdəm ajəgay ahay gayaŋ àna naŋ na dek. Àhəlfəŋa zlam ahar na ti, ahəlfəŋa zlam ga ahay gayaŋ ndahanŋ na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ. »

*Seteni àsləkiaba ana mis a ti, aŋgwiviyu tata
(Meciyu 12.43-45)*

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huđ gili vu ka məlaŋ ya ti yam àbi ni, adəbay məlaŋ manjəhadfani. Tamal àŋgət məlaŋ manjəhadfani do ni ti adəm : “Ngulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” ²⁵ Ara ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini naŋ nakəŋ asləka, akoru aza-lakivabiyu seteni ndahanŋ adəskala, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayaŋ ni egi ngulum gayaŋ ya ahaslanı ni keti. »

Məmərani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahəŋ e kidiŋ ge mis macakałavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti èwi kur, kìsi duwa gayaŋ ni ti mêmərvu. » ²⁸ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha !

Têmərvu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təgəskabu, tagray təwi àna naŋ lala ni sawaŋ. »

*Ere ye ti Melefit àdəfaki àna Zonas ni
(Meciyu 12.38-42)*

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu àdəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tìpi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ana tay ere ye ti àdəfaki àna Zonas ni ciliŋ. ³⁰ Zonas nahəma, Melefit àdəfikia zlam ana ndam Niniv àna naŋ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit amədəfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kè sliri ga məlaŋ ga mara məbi slimy ana pakama ga Salomon bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gədəkana ti kəsərum do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv təra tìcia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti təmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədəkana ti kəsərum do aw ? »

*Ere ye ti avi maslaŋani ana vu ni
(Meciyu 5.15 ; 6.22-23)*

³³ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftey ceŋgel mək aŋgah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkađ ka

məlaŋ zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay məlaŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-zineni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-zineni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahəŋ àvu e ziŋ-zineni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk məlaŋ ni. »

Ndam Feriziyeŋ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciyu 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyeŋ nahəŋ àzaloru naŋ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋj àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənjəd məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyeŋ ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay gelı àhi ahkado : « Lekulum ndam Feriziyeŋ nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cusay cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekəli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huđ gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekəli bu akaba a halaf gekəli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekəli dek amələbu njəlata.

⁴² « Ay lekulum ndam Feriziyeŋ ni ti akəsum cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekedi, kəbum

kəzumiaba biliŋ a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekəlum kəgrum jiri do, kàwayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahanj ya Məwiz àdəm grum ni. **43** Lekəlum ndam Feriziyen ni ti akəsum cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kərsi ga gədákani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kəli a gosku bu kə meleher ge mis dek daya. **44** Akəsum cicihi, adaba lekəlum akada mindivinj mebesveni ya mis təsər məlanj gani do, təcəllki ni. »

45 Zal naħanj, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Musi, kədəm nahkay ti kìndivia leli a daya timey. » **46** Yezu àhi : « Lekəlum ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsum cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsan i ke mis, ku weleher tekedi kəfumfənjiyu ga məjənaki tay do. **47** Akəsum cicihi, adaba kedezləmkıyu mindivinj ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakan i do təbazl tay ti ata bəŋ gekəli. **48** Nahkay kədəfumki kəgəsumkabá təwi ga ata bəŋ gekəli ya təgray na : nday təbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit na, lekəlum ti ni kedezləmkıyu mindivinj gatayani. **49** Azuhva nani ti Melefit àna məsər zlam gayan ni àdəm : “Anəslərikaboru ndam mahəŋgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahanj, ndahanj ti ni atəgri daliya ana tay.” **50** Seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənjəki ga məlanj ni kala

nday tābazl tay, ⁵¹ tēnjēki ka Abel, tābazlbiyu duk àniva ana Zakari a. Tākad Zakari ti e kidin ga mēlañ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mēlañ *njēlatani ga *ahay gēdakani ge Melefit ni bu. * Nēhi ana kēli nahēma, seriya amēdēdkī ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya tābazl tay ni dek. ⁵² Lekēlūm ndam mēsēr Wakita ge Melefit ni ti akēsum cicihu, adaba kēzlekumiva mahay ana mis a, kawayum ti tēsēr Melefit ba. Lekēlūm lekēlūmeni day kēhurumiyu do, kēcumfēnja ndam ya tawayay mēhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakēj àra àhēraya a ahay ya nañ àvu ni ba ni ti ndam mēsēr Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni tādēbay nañ àna pakama, tēzumkia bēruv a dal-dal. Tēnjēki ke mihindifiña zlam a gērgēri kay, ⁵⁴ tēbu tēhēlfēnja eya a, tawayay ti tēgēski nañ ka ma magudarani.

12

*Kēgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ni ba
(Meciyu 10.26-27)*

¹ Ka sarta gani nani nahēma, mis tēcakalava agray dēbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahan tēcēlki ka asak ge mis ndahan adaba mēlañ mafēkad asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam madēbay nañ ni enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiñ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya tangah majalay ahàr gatay magēdavani ni ti ègia akada miwisiñ a. ² Ay zlam mañgahani ni dek

---

* ^{11:51} A Wakita ge Melefit ga ndam Zēde ni bu ni ti tēdēmkī ma ka Abel ka mēnjēki gani (Mēnjēkiani 4.8). Tēdēmkī ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

emipivu ; ma manjgahani ni dék emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kàdémum a melañ ziñ-zijeni bu ni dék ti emicivu vay-vay a melañ masladani bu. Ma ya ti kàhumiviyu ana mis e slimy vu lekélum mæzlékumkabu ahay ni ti atæzlah àna ma gani nani ka ahàr ga hama. »

*Grumfèja aنجwaz kè Melefit a ciliŋ
(Meciyu 10.28-31)*

⁴ Yezu àdäm keti : « Nèhi ana kuli ndam goro ni, kàgrumfèja aنجwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba tamal takaña mis a ti tègrikivu aranya nahaj koksah. ⁵ Nèdëfiki bay ya ti kàgrumfèja aنجwaz a ni ana kuli : bay nani ti bay ya ti tamal àkada mis a ti eslikî mizligiyu nañ a *déluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nèhi ana kuli, grumfèja aنجwaz a ti kà nañ. »

⁶ « Tèbu tèsækum edidinj ciñ-ciñeni zlam àna siñgu cù bi aw ? Ay séruma edidinj nday nani ti ku bilin day àgøjazlki ahàr ke Melefit do. ⁷ Lekélum day ku mèhèr ga ahàr gekuli nèñgu ni Melefit àcalaba dék. Nahkay kàgrum aنجwaz ba, ku edidinj kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a. »

*Ahàr àdäm mèdäm leli ndam ga Yezu
(Meciyu 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)*

⁸ Yezu àdäm keti : « Nèhi ana kuli nahëma, ku way way do tamal adäm vay-vay nañ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anadäm vay-vay nañ mis goro kè meleher ga *mæslér ge Melefit. ⁹ Ay maslaña ya ti adäm nañ mis goro do nahëma, nu day anadäm nañ mis goro do kè meleher ga mæslér ge Melefit. ¹⁰ Maslaña ya ti adämku ma magadavani ka nu, nu Wur ge Mis ni

ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na do simiteni. ¹¹ Atagrafəŋa seriya kə kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kə kəli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmum ga mahəŋgay ahàr gekəli ni ti àhəli ahàr ana kəli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmum ni ana kəli. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

¹³ Eslini zal naħaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa àħela elimeni ga bəŋ gelî ya àmbribu ana leli na dek. Hi ti mēdufəŋa ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àħəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kàwayum ba. Adaba mis naŋ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəŋ ni do. Ku elimeni gayaŋ kay nəŋgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Bay ge elimeni naħaŋ àbu naħema, vədaŋ gayaŋ təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahàr : “Nihi guvur goro tħəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək àdəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembedkaba guvur goro na dek, nələmvaya gədákana ndahaŋ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahaŋ ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahàr :

Maslaŋa goro ni, zlam gayak àvu kay maŋgahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kèsər aranja do, kani kani a ga məlavad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəŋgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti anjgahikabu elimeni ana ahàr gayan gayanjanı ni ti naŋ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti naŋ bay ge elimeni do. »

*Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Meciyu 6.25-34)*

²² Eslini Yezu àhi ana ndam maðəbay naŋ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ŋgay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kájalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nga pəm ŋgarama day nimi : tìzligi zlam do, tábaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlanj məbiyu zlam gatay ndahaŋ day àbi. Ku nday təbu nahkay nəŋgu ni, Melefit naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kàtamum edidin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidiŋ gekəli bu eslikı mədəkiviyyu vad àkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahàr gayan way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kìslumki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kajalumki ahàr ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahaŋ ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayan ni dek tekedî àbakabu azana ya ti

àbəlay akada vay-vay bəlaŋ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, hajəŋ təbiyu tay aaku vu ni tekedí Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kədəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dək kəlavad̊ ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəŋ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəcikivu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawaŋ. Nahkay zlam ndahaŋ ni dək day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Aŋgwaz àwər kəli ba, bəza təmbak goroni, adaba àbəlafəŋa kà Bəŋ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayaŋ ana kəli a. »

*Elimeni ya a huđ melefit bu ni
(Meciyu 6.19-21)*

³³ « Səkumumoru zlam gekəli ti kəbumi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədavu day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tòru koksah, gaŋgu day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba məlaŋ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka məlaŋ gani nani. »

*Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meciyu 24.43-51)*

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimı ana ceŋgel gekəli ti aku àmətkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi

ni àadoru ka wuméri ga maday wal ni. Tèbu tajégay nañ ; tamal àslékabiya, àzala tay a nahëma, tèzlékiaba mahay a. ³⁷ Tamal bay ya tégri tewi ni àslékabiya, àdi ahàr ana ndam gayañ ni nday eri, nday tèbu tajégay nañ nahëma, ndam nday nani témervu. Nëhi ana kuli nahëma, bay ahay ni amëbakabu azana ge tewi gayañ, amëhi ana tay tânjëhada ga mëzum zlam a, amara mëvi zlam mëzumanî ana tay. ³⁸ Ku tamal àslékabiya àna huñ ya vad ahkay do ni ge dëena, àdi ahàr ana tay nday eri, tèbu tajégay nañ ti témervu.

³⁹ « Cëm day, tamal bay ahay àséra sarta ga ndam akal ya atara ga mëzlél nañ na ti àmbrëñ tay ga mara mëhuriyani a ahay gayañ vu do. ⁴⁰ Nahkay lekulum day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekulum kàjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya këdëm ni ti këhi ana leli tèk, këhi ana mis dék aw ? » ⁴² Bay geli àhëñgrifëñ, àhi ahkado : « Bay magray tewi lala, andikabu ana bay ya agri tewi ni, àséra zlam a ni ti way ? Maslañja nani ti bay ya ti nañ agri tewi ni ambärfëñ tewi ga huñ ahay gayañ dék a ahar vu. Ambärfëñ tewi ga mëvi zlam mëzumanî ana ndam mëgri tewi ndahañ àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray tewi nani ti tamal bay ya nañ agri tewi ni àslékabiya, àdi ahàr, nañ àbu agray tewi lala nahëma, bay mëgri tewi nani amëmervu. ⁴⁴ Nëhi ana kuli nahëma, bay ya tégri tewi ni amëmbrivu elimeni gayañ dék a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray tewi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nëgri tewi ni àslékabiya

weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Nañ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna rijemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatraß nañ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahanj ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti : « Tamal bay magray təwi àsəra ere ye ti bay ya agri təwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri təwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb nañ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray təwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nañ kay do. Maslaña ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifiña kay daya. Maslaña ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifiña kay àtama ge mis ndahanj na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciyu 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbeftevu huya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goronahañ. Nisliki majəgani do, nawayay ti baray nani māgravu huya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tānjəhaç e kidiñ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawan. ⁵² Nahkay mis zlam a huđ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi huya. ⁵³ Bəñ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni

day emici ma ga bəñjani do. Məñ ga wur emici ma ga wur gayan̄ dahalayani do, wur ni day emici ma ga məñjani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga məñ ga zal gayan̄ ni do. »

*Ahàr àdəm məsərum ere ye ti Melefit agray ni
(Meciyu 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu àhi pakama naħaj ana mis dal-dalani ni, àdəm ahkado : « Tamal ti kip̄ma maklabasl gwar ka dəluv gədakana ti kədəmmum avər ara atəd huya, mək agravu ededin̄. ⁵⁵ Tamal ti kic̄ma aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kədəmmum endif ara agray, mək agravu ededin̄. ⁵⁶ Lek̄lum ndam jireni do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərum do ni ti kamam ? »

*Ngalumbu e kid̄ij gek̄uli bu
(Meciyu 5.25-26)*

⁵⁷ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti àbəlay magrani ni ti lek̄lum lek̄lumeni kəsərumkaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaňa akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, n̄galumbu ka ahàr divi. Tamal ti kàngalumbu ndo nahəma, maslaňa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a dañgay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjəd məpəlaba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a dañgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifik sisi bəlañ nəñgu ni, si kəpəlaba kwa. »

13

Tamal kàmbatumkaba manjəhad geküli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaŋ tèrəkia ka Yezu a. Tàra tìnchia ti tèhi ma àki ka ndam Gelili ndahaŋ. Nday nani ti Pilet àbazl tay ka ya ti tislinjì zlam ana Melefit ni. ² Yezu àhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet àbazl tay ni ti, lekəlum kàdəmum nday ndam magudar zlam tètam ndam Gelili nday ndahaŋ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekəlum kàmbatumkaba manjəhad geküli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam naħaŋ keti : mis kru mahar azlalahkérani ya ahay zəbalani a Silħwe àmbədkia ka tay a, àngəladkaba tay a ni ti kicüm do aw ? Lekəlum kàdəmum nday ndam magudar zlam tètam ndam Zerħzalem nday ndahaŋ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekəlum kàmbatumkaba manjəhad geküli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul àki ka məŋ ga wəruv ya ēwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : « Zal naħaŋ àjav məŋ ga *wəruv a vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti àra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəŋ bi. ⁷ Eslini àhi ana bay məgri təwi ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi mahkər, nədəm nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəŋ bi. Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədaŋ ni àħənġrifəŋ, àhi ahkado : “Bay goro, mbrəŋ e vi hini

hayaŋ. Nara nilifiŋa had a tekesl, mæk nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal èwi bəza do kekileŋa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dəra nahaj a

¹⁰ A vad *məpəsabana naŋ ba ni ti Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ¹¹ Wal naŋ naŋ àbu eslini, èbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni naŋ àgudara naŋ a, èheňkia aləŋ a, nahkay wal ni èsliki micikabana koksah. ¹² Yezu àra èpia naŋ a ti àzalay naŋ, mæk wal nakəŋ àrəkioru. Óru ènju a ti Yezu àhi ahkado : « Wal hini, nähəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mæk àbəki *ahar. Nahkay wal nakəŋ ècikaba jik huya, tata ànjəki ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni àra èpia ga Yezu ya ti àhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti àzumkia bəruv a. Nahkay àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : « Kəsəruma vad àbu muku ga magray təwi gekəli. Nahkay dəguma ti tâhəŋgaraba kuli a vad nday nana ba. Kədəguma a vad məpəsabana ba ba. »

¹⁵ Bay gelì àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekulum ti ndam jireni do. Way e kidinj gekəli bu a vad məpəsabana ba ti èpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azoŋgu gayaŋ a dəksla ba, àzoru àvibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti naŋ wur huđ ga Abraham, *Seteni àwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər àmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti tèpiceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu àra àdəma pakama na nahkay ti mimili àdəgakia ka ndam ezir gayaŋ na dek. Ay mis dal-dalani ya təbu

eslini ni dek tèbu témervu azuhva zlam gayaŋ ya agray ni dek, adaba zlam gani nani ti mis tipi dayday ndo.

*Hilfi ga zlam güziteni akaba miwisiŋ
(Meciyu 13.31-33 ; Mark 4.30-32)*

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? ¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam güziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Àfətaya ti adək gədakani akada ga məŋ ga zlam ni : edidin tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahaj keti, àdəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kà mam ? ²¹ Àzavu akaba *miwisiŋ : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna naŋ ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

*Mahay misliceni
(Meciyu 7.13-14, 21-23)*

²² Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gədákani va ahkay do ni a kəsa ciñciñeni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahaj èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahəŋgay tay ni ti nday kay do ededinq aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya tèbu eslini ni, àdəm ahkado : ²⁴ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kəli nahkay nahəma, adaba mis kay atədəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad'nahaj bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayaŋ. Ka gani nani ti lekələm akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay

ti aməhəŋgrifəŋ ana kəli : “Lekələm ndamam ? Nèsər kəli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya mèzumkabu zlam akaba mìsikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kàcahi zlam ana mis a kəsa gelibu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəŋgrifəŋ ana kəli keti : “Lekələm ndamam ? Nèsər kəli do. Sləkumfua, lekələm dek ndam ya ti kàgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipum Abraham, Izak, Zekəp akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni dek a *Məgur ge Melefit bu, lekələm ti ni atəmbrəŋ kəli e mite bu. Eslini ti ekitəwum, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kè sliri ga məlaŋ a gwar eley gwar eley do dek, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu. ³⁰ Nahkay ti nday gədákani ya kama ge mis ni ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu atangoru kələŋ ge mis. Nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi gədákani kama ge mis. »

*Yezu adəmki ma ka ndam Zerəzalem
(Meciyə 23.37-39)*

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka məlaŋ naħaŋ, adaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nani ti ànjəha akada ge eyeŋ na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba naħəŋgaraba mis ya təħesey do na. Hajəŋ day anagray nahkay. A vad ya mahkər zla naħema, enindeveriŋ təwi goro.” »

³³ Yezu àdəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ naħaŋ ti ahàr àdəm nəsawadoru nakoru a Zerəzalem.

Adaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zerəzalem kwa. ³⁴ Ndam Zerəzalem, ndam Zerəzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nàwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit aməmbrəŋ ahay gekəli ni. Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma : “Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara àna slimy gayan a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat məpəsabana

¹ A vad *məpəsabana naħaŋ ba nahəma, gədakani ga ndam *Feriziyeŋ naħaŋ àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya təbu eslini ni təbu təbi slimy lala, təhi ana ahər bi agudar aranja ti təgəski naŋ aw. ² Eslini zal naħaŋ naŋ àbu èbesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek məgəslfənja. ³ Yezu àhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti təva divi ga mahəŋgaraba mis a vad məpəsabana ba tək, təvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, təhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaŋa ya èbesey do ni, àhəŋgaraba naŋ a, mək àhi : « Sləka. » ⁵ Yezu àhi

---

* **13:35** Limis 118.26.

ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidinj gekuli bu, bi wur gayan bi sla gayan àdiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya wecwec i huya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakən tìslikî məhəñgrifəñjani koksah.

Maslaña ya ti àdəm nañ gədakani ni ti atahəñgororu nañ a had

⁷ Yezu àra èpia ndam ya tèzalay tay ga məzum zlam na, tèbu tədəkiba məlanj manjəhadani ga gədákana nahəma, àhi ma nahən ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaña àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahəma, kədəkiba məlanj manjəhadani ga gədákana ba. Adaba mam, bi àzala maslaña nahən gədakana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaña ya ti àzalabiyyu kəli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana nañ hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, eki-cikiaba, akoru kanjəhad ka məlanj ge mis ya kələn ni. ¹⁰ Tamal tázala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka məlanj ge mis ya kələn ni. Eslini day kwa ti maslaña ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhad ka məlanj ga gədákana.” Nahkay mis ya tèbu eslini ni dék atədəm nak gədakani. ¹¹ Nahkay maslaña ya ti awayay gədakani ni lu, Melefit amafəkad nañ kələn ge mis dék. Ay maslaña ya ti àdəm nañ kələn ge mis dék ni day, Melefit aməví məlanj ga gədakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyeñ ya àzalabiyyu nañ ni. Àhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga məlafat ahkay do ni ga

məlakarawa nahəma, kàzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya təbu àna elimeni ni kàzalay tay ba. Adaba tamal kàzala nday nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kèvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dəra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kàgra nahkay ti akəmərvu, adaba nday gani tìslikı məhəŋgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəŋgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni aməhəŋgruk zlam gayak zlam gayak. »

*Ma gozogul àki ka wuməri gədakani
(Meciyu 22.1-10)*

¹⁵ Maslaña nahaj e kidinj ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àdəm na ti àhi : « Maslaña ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti məmərvu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifən, àhi : « Zal nahaj àgray wuməri gədakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkioru bay məgri təwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra tìcia zalay na ti nday dek ku way way do àdəm : “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaña nahaj ni àhi : “Nèsəkuma vədañ goro a ti nakoru namənjakibiyu kwa. Kam-kam, besħa.” ¹⁹ Maslaña nahaj day àhi : “Nèsəkuma slasla ga məwəs vədañ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, besħa.” ²⁰ Maslaña nahaj keti day àhi : “Nədəbiya wal a ti nahkay nìslikı maroni do.” ²¹ Bay məgri təwi ni àra àsləkabiya ti àħġəhadī ma

ni ñek ana bay ga ahay ni. Nañ nakəñ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru piñ a kəsa vu, kəhəlbija ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na ñek. Ku ndam talaga, ku ndam dəra, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer ñek, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri təwi nakəñ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur nañ ni ahkado : “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti məlan manjəhadani àgəjənia kekileña.” ²³ Eslini bay nakəñ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru a huñ gili vu akaba a vədanj vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvü. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tacuhway marana ndo ni ti ku bəlañ gatay tekedi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam ?

(Meciyü 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tədəboru nañ e divi vu. Nahkay nañ nakəñ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaña ara, awayay madəbay nu nahəma, maslaña nani si awayay nu kay àtama bəñana ata məñana kwa. Si maslaña nani awayay nu kay àtama wal gayañ a, àtama bəza gayañ akaba bəza ga məñani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaña gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayañ gayañana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki madəbay nu koksah. ²⁷ Maslaña ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəñ nañ kà təndal nəñgu ni, ahàr

àdəm mâdəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki madəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaña e kidiŋ gekuli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaña nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveriŋaba təwi ga ahay gayan na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayan day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni ciliŋ, èsliki mendeveriŋ təwi gayan ni koksah. Mis etipia èndevertiŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atədəm ahkado : “Aw ! Maslaña hini àfəkada asak ga ahay gayan a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahəŋ awayay akoru akadvaſəŋva kà bay ga kəsa nahəŋ a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayan day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahəŋ ni ndam gayan dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadvani ata naŋ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àdəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslərkioru mis ka bay nahəŋ ni ka ya ti naŋ àbu driŋ mba ni, ge mihindifiŋa ere ya naŋ awayay ti tāŋgalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslaña e kidiŋ gekuli bu awayay adəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayan dek day kwa, do ni ti èsliki madəbay nu koksah. »

*Estenaya àgray təwi va do ni
(Meciyu 5.13 ; Mark 9.50)*

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumanı. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti mācər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədanj

day àbəlay va do. Mis taboru ke jigħri cilij. Tamal maslaġa slimī àfən ge mici zlam nahema, mīci lala. »

15

*Ma gozogul àki ka təmbak mijjeni
(Meciyu 18.12-14)*

¹ Ndam *məħəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahañ tərəkia ka Yezu a ga məbi slimī ana pakama gayañ ya àhi ana mis na. ² Ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit tara tipia tay a nahema, tənguzay ma e kidiñ gatay bu, tədəm : « Nañ hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlañ akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslaġa e kidiñ geku li bu təmbəmbak gayañ təbu diñ mək bəlañ gani èjia. Ara èpia ti bəlañ gani àkibu ka ndahañ ni bi nahema, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a huđ gili bu. Akoru adəboru bəlañjani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrən madəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahema, amərvu, azakababiyu ke mejengel. ⁶ Ara ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayañ akaba ndam mahay gayañ. Tara tinxia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kuli nahema, nahkay day ku bay magudar zlam nañ bəlañ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayañ a ti Melefit akaba məslər gayañ atəmərvu e melefit bu. Atəmərvu àna nañ kay àtama məmərvani ya

témervu àna ndam jireni kru kru ambélmbu mahar ambélmbani ya wudéra gatay àbi ga mambat-kaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siŋgu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal naħaŋ naŋ àbu àna grusu kru, èjifiŋa bəlaŋ. Àra èpia ti siŋgu ni èjia nahəma, àdəkiaku ke ceŋgel, àsləd ahay gayaŋ dek. Adəbay siŋgu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayaŋ akaba wál mahay gayaŋ. Tàra tìnchia ti ahi ana tay ahkado : “Nèdia ahàr ana grusu goro ya èji na, nihi ti mémérumvu, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlaŋ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a ti *məslər ge Mel-efit atémervu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal naħaŋ àbu, bəza gayaŋ zawalani bebem c₃. ¹² A vad naħaŋ zla nahəma, naŋ gəziteni ni àhi ana bəŋani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəħəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayaŋ na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana zla ti naŋ gəziteni nakəŋ àħəl ere ga zlam gayaŋ ni, àsəkumor dek, àsləka àna siŋgu gana, òru ka had drijeni zlam gayaŋ. Òru ènju a ka had nana ti ègwejelekaba siŋgu gayaŋ na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Siŋgu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka had nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti naŋ nakəŋ àħġət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga

mègri tèwi ana mis ka had nani. Maslaña nani àhi mòru mèjègi mèdrés e gili. ¹⁶ Awayay mèzum zlam mèzumani ga mèdrés ni ti mèrèh àna nañ, ay ti maslaña àbi avi bi. ¹⁷ Eslini nañ nakèn àjalaki ahàr ka manjèhad gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya tèbu tègri tèwi ana baba goro ni dek tèbu tèzum zlam pazaza, àgèjènifènja kà tay a. Nu zla ti nèmèt ahalay àna lèwir ti ahèmamam. ¹⁸ Nihi ti naslèka nañgoru a magam afa ga baba goro. Eninjuà ti anèhi ahkado : Bèba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgèski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mènjalu akada nu bay mègruk tèwi cilin.” ²⁰ Nahkay àslèka, nañ àbu angoru a magam afa ga bèjani nakèn.

« Nañ àbu ara e divi ba drij mba nahèma, bèjani àsèraya nañ a, àsia cicihi a dal-dal. Bèjani ni àcuhwakioru, àgèskabu nañ gum, àgri sa àna mèmèrani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bèba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. Àgèski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bèjani àhi ana ndam mègri tèwi ni ahkado : “Dègum piñ kèzumbiya azana sulumani ya àtam ndahanj na ni, ti kèfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kèbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dègum kèpicehèmbiya wur sla magalani na, ti kîsliñèmi. Mègrum wumèri, mèzum zlam àna mèmèrani, do ni ti ahèmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àmèta, ay ti àngaba ; èjija, ay ti nèdia ahàr a.” Bèjani ni àra àdèma nahkay ti tènjèki ka magray wumèri àna mèmèrani.

²⁵ « Nday tèbu tagray wumèri nahkay ti wur gèdakan ni nañ àbiyu e gili. Nañ àbu aslèkabiya

ènjia cifa a magam a nahëma, èci zlam ya mis tivi ni akaba hëbay gatay ya tahëbay ni. ²⁶ Nañ nakëj àzalay maslaña nahañ nañ àbu agri tewi ana bëjani, èhindifiña ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaña nani àhëngrifëj, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àslëkabiya, mëk buk èslija wur sla ya màgal na, adaba àdia ahàr ana wur na nañ àbu njënjalaj.” ²⁸ Wur gëfakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bëruv a, àcuhway mëhuriyani a ahay vu do. Bëjani àra ècia wur gayan ni àcuhway mëhuriyani a ahay vu do nahëma, àhërkiaya e mite va àdabakay nañ ti mëhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhëngrifëj ana bëjani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nëbu negruck tewi, day-day nëdukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day këvu ku wur ga awak ga magray wuméri akaba zlëbëba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wál ba. Akaba nani dek ti kisliñja wur sla ya màgal na !” ³¹ Ay bëjani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kélavað ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahàr àdëm magray wuméri àna mëmérani, adaba wur ga muk ti àmëta, ay ti àngaba ; èjija, ay ti mëdia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay manjah siñgu

¹ A vad nahañ Yezu àhi ana ndam madëbay nañ ni ahkado : « Zal nahañ àbu nahëma, nañ bay ge elimeni. Nañ àbu àna bay mëgri tewi ; tewi gayan ti ga manjahi siñgu. A vad nahañ maslaña

nahaŋ àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay manjahuk siŋgu ni ti naŋ àbu ejin̄ elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri təwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nici, mis tədəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu siŋgu goro ni ka wakita ti kəvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e təwi ni ba.” ³ Bay magray təwi nakəŋ àra ècia təhia ma na nahkay ti àdəm : “Bay ya nəgri təwi ni ara ezligaba nu e təwi ni ba ni ti anagray ahəmamam ? Njəda goro day àbi ga məwəs vədaŋ bi, mahəŋgalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e təwi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e təwi ba ni.” ⁵ Nahkay naŋ nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni ɗek bəlaŋ àna bəlaŋ. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tìnjkaba ti àhi ana maslaŋa naħaŋ e kidiŋ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri təwi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Naŋ nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda diŋ.” Eslini bay magray təwi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhadə digus bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslaŋa naħaŋ keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu diŋ.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay məgri təwi ni àgosa naŋ a nahəma, àzləbay naŋ, adaba ànjəhkia ka vu gayaŋ a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tənjkəha e kidiŋ gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi :

Sin̄gu ti agosay mis. Lekalum ti vumi ana mis ndahanj ti t̄igi zləbəba gekali. Tamal k̄egruma nahkay nahema, ka ya ti sin̄gu ni amandavfənja k̄e kuli a ti atagəskabu kuli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray t̄awi ku ḡuziteni àna jiri nahema, agray t̄awi ḡedakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e t̄awi ku ḡuziteni bu nahema, agosay mis e t̄awi ḡedakani bu daya. ¹¹ Sin̄gu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekalum k̄egrum t̄awi ge jiri àna nañ ndo nahema, Melefit aməvi zlam ya sulumani ededijeni ni ana kuli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal k̄egrum t̄awi ge jiri àna zlam ge mis ndahanj ndo nahema, Melefit aməvi zlam gekali gekulleni ana kuli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslaña àbi eslikî məgri t̄awi ana bay ahay c̄ bi. Emizirey bəlanj gani, amawayay nañ nahañ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahañ ni do, ana nañ nahañ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekalum day tamal k̄edəbum sin̄gu hi hi ti k̄isləmki məgri t̄awi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahanj
(Meciyə 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyen ndahañ t̄ara t̄icia ma ga Yezu ya àdəm na dek ti t̄eyefinj, adaba nday tawayay sin̄gu ḡedak. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekalum nahema, k̄e eri ge mis ti k̄edəmum lekalum ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a hud gekali bu na. Zlam ya ti mis t̄ədəm zlam ḡedakani ni, k̄e eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədavani àbəlay do simiteni. »

16 Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahanj ya tâhəŋgaray *pakama Melefit ni ti mis tèbu tagray tewi àna naŋ duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani tèbu tahi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu àna njəda gayanj dék ga məhuriyani. **17** Ku tamal nahkay nəŋgu ni, hud melefit akaba had ni dék atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ku gəziteni nəŋgu ni mandav gani zləzlada.

18 « Ku way way do àagara wal gayanj a, mək àda wal nahaj a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. Tamal maslaŋa nahaj àza wal ya ti zal gani àagara naŋ na ti maslaŋa nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

19 Yezu àdəm keti : « Zal nahaj àbu naŋ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumanı ga siŋgu kayani, kəlavad'agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni. **20** Zal nahaj àbu, slimı gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhač kəlavad' kà mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayanj ni dék ambələk. **21** Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa kà məlaŋ məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərá tara tindigid'ambələk gayanj ni sawanj. **22** A vad' nahaj zal talaga nakəŋ àməta. Àra àməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru naŋ afa ge Melefit ti tânjəhad'kabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tileba naŋ a. **23** Tàra tileba naŋ a ti òru a məlaŋ ge *kisim vu, eslini naŋ àbu acakay daliya dal-dal. Naŋ àbu eslini ti

àmənjoru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar manjəhadkabani. ²⁴ Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, n̄suk cicihi ti ! Kam-kam slərbiyu Lazar ti m̄təlviyu weleher gayaŋ a Yam vu ti m̄fuki ka arəd ga məvu liŋ-liŋeni, adaba nu n̄bu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a manjəhad gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, naŋ àbu anŋət zlam sulumani ga məhəŋgrivu bəruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek nəŋgu ni, *evid gədakani àbu e kidiŋ geli bu akaba kəli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day èsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, ²⁸ adaba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti môru m̄hivu ana tay ti təra ka məlaŋ ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham àhi ahkado : “Nday təbu àna wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam ndahanj ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àdəm təbi slimı ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatka majalay ahàr gatay na.” ³¹ Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal təbi slimı ana pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahanj ya təhəŋgaray pakama ge

Melefit ni do nahëma, ku tamal maslaña mâñgaba e kisim ba, mëhi pakama ana tay nøngu ni, tìciiki do simiteni.” »

17

*Magudar zlam akaba mëmbärfëjana
(Meciyu 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)*

¹ Yezu àhi ma ana ndam madëbay nañ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejinkia mis ke divi a ni ti tèbu. Ngay tèbi ti àdëmvu koksah. Ay tamal maslaña agray zlam ya ti ejinkia mis ke divi a nahëma, maslaña nani cicihi amälki, ² hojo teweliviyu avar gëdakani a dëngu vu dondul mëk tizligiyu nañ a *dëluv gëdakani vu dëzlëz. Ndam ya tefèku ahàr, mis tèdëm tìslì aranja do akaña ga bëza cië-cibeni ni ti, tamal ti maslaña agray ti ku way way do e kidin gatay bu mijikia ke divi a nahëma, hojo tágri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimì ana ahàr geküli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsérkia ka zlam magudarani gayan na, àdëm “Nàgray va do” nahëma, mbärfëjña. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adëskëla a vad’ba mëk ara afa gayak a sak adëskëla ahuk : “Nësérkia ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahëma, mbärfëjña. »

Mëfèki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu tèhi ana Yezu ahkado : « Mawayay kâgray ti mëfèki ahàr ke Mel-efit àkivu ti. » ⁶ Bay geli àhëngrifëj ana tay, àdëm ahkado : « Ku tamal mëfèki ahàr geküli ke Melefit kay do, àbu gëzit akada hilfi ga zlam gëziteni cilinj

nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana məŋ ga zlam hini : “Radvaba, kâru kânjəhađ a *dəluv gəfakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu àdəm keti : « Bi mis e kidin gekuli bu bay məgri təwi gayan naŋ àbu awəs vədaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kânjəhada weceweci, kəzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəaya zlam məzumana. Kidia ti kâmbatkabu azana, kâhəlubiya zlam məzumanı na. Kəhəlubiya ti cika kà gəvay goro a ga məhəlubiyu zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawaŋ do aw ? ⁹ Bay magray təwi ni tamal àgra təwi ya təhi na ti bay ahay ni agri səsi aw ? Agri do. ¹⁰ Nahkay lekələm day tamal kègruma təwi ya Melefit àhi ana kəli grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri təwi ana Melefit cilin. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, màgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zerəzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga had *Samari nday ata had *Gelili a. ¹² Naŋ àbu ahuriyu a kəsa naħaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, tıcik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gəfakani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, təŋgaba, tıgia mis njəlatana. ¹⁵ Bəlaŋ gatay àra èpia àŋgaba ti

àñgækibiyu ka Yezu, àzləbabiyu Melefit àna zlahay.

¹⁶ Ara ènjikia ka Yezu a ti àbəhadí mirdim, meleher ndiñ ana had, àgri səsi dal-dal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdəm : « Mis tìgi njəlata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlmbani ni nday eley ? ¹⁸ E kidiñ gatay ambəlmbani ni bu ni ti mis àbi ànja agri səsi ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini ciliŋ ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋya ya àñgækia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a adaba këfəkua ahàr a palam. »

*Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a
(Meciyu 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Ndam *Feriziyeñ ndahaŋ tèrəkia ka Yezu a, tèhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atadəm : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ànjəkia e kidiñ geküli ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahən amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vaðbəlaŋ, ay ti ekipəm nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal tèhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Adaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga nahəma, mis etipi nu akada ga avər ya abay aku, asladay huð melefit dek ni. ²⁵ Ay wudaka anaŋga ti ahàr àdəm mis ye e hini vu ni tègəskabu nu do, tâgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi

zlam, taday wál, wál day taday zawał. Nday tèbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nèwi àhuriyu a *slalah ga yam gèdakani vu ni. A vad gani nani ti yam àrèhvù mèlañ dek, èzinjeba mis na dek kèdap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis tèbu tèzum zlam, tisi zlam, tèsèkum zlam, tèsèkumoru zlam, tajav zlam, tèlèm ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot àslèka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahañ yaaku agès akada ga asas yaaku agès ni daldal àdègakia ka ndam ga kësa nana kwa e melefit ba akada ga avèr ya atèd na, èviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefit amanjazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahëma, zlam gani amagravu ka mèsèrki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahañ nañ àbu ka *dalahar ga ahay gayañ, zlam gayañ tèvu a ahay bu nahëma, àhèraya, àhuriyu a ahay vu ga mèhèlaya zlam gayañ a day ba. Nahkay day maslaña ya ti nañ e gili ni ànga a magam a ba, màcuhway huya. ³² Nàdèm nahëma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgèjazlki ahàr ke kuli ba ! ³³ Maslaña ya ti awayay ajègur sifa gayañ ti àmèt ba ni ti emijiñ, ay maslaña ya ti emijiñ sifa gayañ nahëma amejègur sawañ, amemèt day-day do. ³⁴ Nèhi ana kuli nahëma, ka ya ti anañga ni ti ku tamal mis cù nday ka slalah bëlañ ga mèlavad nèñgu ni atazay bëlañ gani, atembèrbu nahañ ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wál cù tihikabu humbu ka ahar bëlañ nèñgu ni, atazay bëlañ gani, atembèrbu nahañ ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawał tèbu e gili ka ahar bëlañ nèñgu ni,

atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra àdəma pakama nana ti ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka məlaŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti tâhəŋgalay Melefit a sarta bu ñek kəlavad, təmbrəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado : « Bay magray seriya nahaŋ àbu a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti àdi slimy ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahaŋ àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya àcuhway məgri seriya ni ndo. Ay a vad nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado : “Ku tamal nàgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do, nədi slimy ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nəgri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” » ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayaŋ ya àdəm ni ! ⁷ Naŋ tekedî àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti aməgri jiri

gayañ ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Amægri ana tay, adaba tèbu tahæŋgalay nañ mælafat akaba mælavad gani do dek. Amamænjalæŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! ⁸ Næhi ana kæli nahæma, amægri jiri gayañ ana tay ke weceweceni hæya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis anañga a mælañ va ni ti anædi ahàr ana mis ya tæfæki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay mæhæl hadam

⁹ Yezu àdæm ma *gozogul nahañ keti. Àhi ana ndam ya ti tædæm nday ndam jireni, tamænjalæŋ kè mis ndahañ akada tæsær zlam do ni. Àdæm ahkado : ¹⁰ « A vad nahañ ndam ndahañ nday cæ tæhuriyu a dalaka ga *ahay gædakani ge Melefit ni vu ga mahæŋgalay Melefit. Bælan gani zal *Feriziyen, nañ nahañ ni ti ni bay *mæhæl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhæŋgalay Melefit a mæbæruv gayañ bu, àdæm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nægruk susi adaba nu ti akada ge mis ndahañ ni do. Mis ndahañ ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay mæhæl hadam nini. ¹² Nu zla nahæma nægæs ndæra sak cæ a huð ga gosku bu ; a huð ga zlam goro kurani ya nængæt ni bu lu, næzaba bælan, nævuk.” ¹³ Bay mæhæl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekedî àawayay mazoroni e melefit vu ndo, àbæki ahar duc ka mæbæruv, àdæm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nu bay magudar zlam, næsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana

---

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaña ya ti abæki ahar duc ka mæbæruv ni ti adafaki tuway, akada geli ya mæbæki ahar duc ka ahàr ni.

tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na àndava ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal Feriziyeŋ ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdəm naŋ gədakani ni ti Melefit aməhi : “Nak gəziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəziteni nahəma, Melefit aməhi : “Nak gədakani” sək sawaŋ. »

*Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciɓ-ciɓeni
(Meciyu 19.13-15 ; Mark 10.13-16)*

¹⁵ Mis ndahaŋ təhəlibiyu bəza ciɓ-ciɓeni ana Yezu ti məgri *sulum ge Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Ndam madəbay naŋ ni tìpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay naŋ ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋjum bəza târa afa gorø a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku wayway do məgəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəŋjani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èslikı məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu koksah. »

*Bay ge elimeni
(Meciyu 19.16-30 ; Mark 10.17-31)*

¹⁸ Bay ga ndam *Zəde nahən àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumanı, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nâgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumanı ti kamam ? Mis sulumanı ti àbi, si Melefit cilinj. ²⁰ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi

ana mis ni ti kèséra tay a do aw ? Kàgray hala ba ; kèkađ mis ba ; kìgi akal ba ; kagray sedi ti kàsèkad malfada ba ; hëŋgrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakəŋ àhëŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nègëskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhi ahkado : « Kekileŋa zlam àhëcukivu bëlaŋ. Sèkumoru zlam gayak dek ti kidi singu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgët elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahëma, kâra, kâdëbay nu. » ²³ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhëlia ahàr a, adaba elimeni gayaŋ àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu ahëli ti àdäm ahkado : « Ndam ge elimeni tâhuriyu a Mëgur ge Melefit vu ni ti zlëzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mähuriyu a Mëgur ge Melefit vu ni ti zlëzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tìci ma gayaŋ ya àdäm ni tèdäm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahëŋgay naŋ way ? » ²⁷ Ay Yezu àhëŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli mèmbrëŋa zlam geli a, madëbay kur ti ahëmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nëhi ana kuli nahëma, tamal mis àmbérba zlam gayaŋ azuhva Mëgur ge Melefit a, bi àmbérbu ahay gayaŋ, wal gayaŋ, bëza ga mëŋjani, ata bëŋjani ahkay do ni bëza gayaŋ nahëma, ³⁰ amëŋgëtvù zlam nday nani kay

nihi ka sarta hini. Ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. »

*Yezu adəm keti aməmət mək aməngaba e kisim ba
(Meciyu 20.17-19 ; Mark 10.32-34)*

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayan kru mahar cœni ni, àhi ana tay ahkado : « Cœm day, nihi ti leli mèbu mæcəloru a Zeruzalem, adaba zlam ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Mel-efit do ni. Nday gani nani eteyefu, etindivi nu, etitifəviyu eslib e eri vu, ³³ atəzləb nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayan ni ticiaba ndo. Ma gani nani manjahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəraba ndo.

*Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a
(Meciyu 20.29-34 ; Mark 10.46-52)*

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tìnjuə wudak. Eslini ti zal wuluf nahaj naŋ àbu manjəhadani digusa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafənja ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret naŋ àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Naŋ nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti mälakakaba. Naŋ nakəŋ àzlahkivu kay kay sawan, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm tâzibiya naŋ

a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifiña ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nàgruk mam ? » Zal wuluf ni àhèŋgrifèŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nípi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhèŋga kur a adaba kèfèkua ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma gelî hini èpi divi huya. Naŋ àbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya tèbu eslini ni dék tàra tipia naŋ a ti nday day tàzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjua a Zeriko a. Naŋ àbu asawaday a huɗ ga kesa bu. ² A kesa gani nani bu ni ti zal nahaŋ àbu, slimy gayaŋ Zese, naŋ gədakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayaŋ àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu naŋ àbu ara nahəma, awayay ti mîpi naŋ. Ay ti èsliki mipi naŋ do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal tìmbiva e eri va. ⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àcuhworu gwar kama ka məlaŋ ga Yezu ya akoru ni, àcəliyu a məŋ ga akram vu ti mîpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka məlaŋ nana ti àmənjouru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, həraya wecéweci, adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhəraya wecéweci, tòru a magam afa gayaŋ. Tòru tìnjuŋa ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tara tipia Yezu àdorù afa ge Zese ti tèŋguzay ma, tèdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti àdorù anjəhad afa gani ni ti bay magudar zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay gelî ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nèhəlfəŋa siŋgu

kà maslaŋa, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivù huđ fad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a huđ ahay gayak va ti ga mahəŋgay mis. Adaba mam, nak day wur huđ ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya tèsər Melefit do ni, ti nâhəŋgay tay. »

*Ma gozogul àki ka bay ya èdi siŋgu ana ndam məgri təwi ni
(Meciyu 25.14-30)*

¹¹ Ka ya ti mis tèbu təbi slimì ana ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhi ma nahaŋ ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjuə a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahàr hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur gayaŋ huya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahaŋ àbu gədakaní a kesa nahaŋ bu. Awayay akoru ka hađdrinjeni ti tâvibiyu bay ga mara məgur kesa gayaŋ. ¹³ Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidin ga ndam məgri təwi gayaŋ ni bu, èdeki siŋgu ga gru bəlanj bəlanj ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna naŋ hayaŋ.” Mək naŋ nakəŋ àsləka, òru e mirkwi gayaŋ ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kesa gayaŋ təwayay naŋ do. Naŋ nakəŋ àra àsləka ti təsləroru mis ndahaŋ kələŋ gayaŋ ga məhi ana maslaŋa ya akoru afiyu naŋ a bay vu ni ahkado : “Naŋ hini egi bay geli ti leli màwayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dək təfiya naŋ a bay ni va sawaŋ. Kələŋ gani àsləkabiya. Àra ènja ti àzalakabu ndam məgri təwi gayaŋ ya èdi siŋgu ana tay ni keti. Awayay asərkaba təmbatva àna siŋgu na akada gayaŋ ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslaŋa ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro,

àna siŋgu ya kèvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nèŋgətkia ndahaŋ a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray təwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsa kru, adaba kəgrua təwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nèvuk na.” ¹⁸ Naŋ ye cü ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu ya kèvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nèŋgətkia ndahaŋ a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsa zlam.” ²⁰ Mək bay məgri təwi nahaaŋ àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, siŋgu ya kèvu ni ti nihi. Nèwəlki ke kece-kece, nàŋgahukkaba. ²¹ Nàgray nahkay ti adaba nàgrafuka aŋgwaz a. Nèsəra manjəhad̄ gayak a, nak mis zləzladani, kəmbrəŋ mis do. Zlam ya ti nak kàfəkad̄ ndo ni day kazay, zlam ya ti kìzligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kàgray təwi sulumani do. Nihi ti nagrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kèsəra manjəhad̄ goro a, nu mis zləzladani, nèmbrəŋ mis do, zlam ya ti nàfəkad̄ ndo ni day nazay, zlam ya ti nìzligi ndo ni day nabaz zla do aw ? ²³ Tamal kèsəra nahkay ti kəvi siŋgu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nàsləkabiya ti amal nèdia ahàr a èwikia.” ²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, kəvvumikivu ana maslaŋa ya ti gayaŋ kruani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : “Siŋgu təfəŋ kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nègur tay do ni

ti gəsumubiya tay a, slinjum tay kè eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, tècəloru a Zerəzalem akaba mis ya ti tadəbay naŋ ni.

Yezu enjiyu a Zerəzalem wudak

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Zeŋ 12.12-19)

²⁹ Ka ya ti tòru tìnju a kəsa Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviye ni va wudak nahəma, Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni c₄, ³⁰ àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa teguni ya kama geküli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azonju məwəlani. Wur ga azonju nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli : “Kepicehəm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tìnju ti tèdi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama gayan ya àhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday tèbu tepiceh wur ga azonju ni ti ndam ga azonju ni tèhi ana tay : « Kepicehəm wur ga azonju ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini tèhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay tèzibiyu wur ga azonju ni ana Yezu, tèbəki azana ti Yezu məcəlkiyu, mək àcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis təpašivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tìnju ka məlaŋ ya təndəkia ahàr ka həma Oliviye ga moroni a Zerəzalem a nahəma, mis ya ti tađəboru naŋ ni dek tədəgiki ka mazləbay Mel-efit àna məmərani azuhva zlam ya nday tipi, mis ndahanj tipi day-day ndo ni. Tèzlah, ³⁸ tèdəm : « Bay Melefit məgri sulum gayan ana *bay gədakani ya

ara àna slimì gayanj a ni ! * Melefit nañ agavèla àvia manjèhad sulumana ana mis a. Tâzlèbay nañ a huñ melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyeñ ndahañ tèbu eslini e kidinj ge mis dal-dalani ni bu. Tèhi ana Yezu ahkado : « Mësi, hi ma ana ndam madəbay kur ni ti télakakaba, tèzlah ba. » ⁴⁰ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nëhi ana kuli nahëma, tamal nday télakakabá ti akur atèzlah. »

Yezu etewi ndam Zeruzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu ènjua a Zeruzalem a wudak, èpia kësa na ti ètewi ndam ga kësa nani. ⁴² Adém ahkado : « Tamal ti lekùlum day kèsèruma ahémamam këngötum manjèhad sulumani akaba Melefit kana nahëma, akal këngötuma àndava. Ay nihi ti mañgahkiani ke kuli, kipam do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekuli atara teveliñ kësa gekuli ni tekesl, atabivu zlam ana kuli e divi bu dék ga macafèña kuli ga mahérana, atéhurkiyu ke kuli àna silik. ⁴⁴ Atabazl kuli dék, etembedkaba ahay gekuli a dék besek-besek, atembérki akur ka ahàr ga akur nahañ do. Adaba mam, kèsèrum sarta ya Melefit àra àménjaya kuli a ni ndo. »

Yezu a ahay gëdakani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zen 2.13-22)

⁴⁵ Tòru tìnju a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gëdakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam mësèkumoru zlam, mëk ànjèki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Àhi ana

---

* **19:38** Mènjay Limis 118.26.

tay ahkado : « Àbu mèbekiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay gorò nahəma, emigi ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” Ay lekulam ti kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.[†] »

⁴⁷ Kéləŋ gani naŋ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kélavad. Eslini gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mèsər Wakita ge Melefit ni tàdəbafəŋ divi ge mijin naŋ. Gədákani ga ndam *Zude ni day tawayay mijin naŋ. ⁴⁸ Ay ti təŋgətfəŋa divi gana ndo, adaba ndam Zude dék tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimì ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

*Tüwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?
(Meciyü 21.23-27 ; Mark 11.27-33)*

¹ Yezu naŋ àbu eslini a Zerəzalem ti a vad naŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gədákani ge Melefit ni vu. Naŋ àbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məwəni Sulumani ana tay nahəma, gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *mèsər Wakita ge Melefit akaba gədákani ndahan tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kagray tüwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kə kəli a. Həŋgrumufəŋ : ⁴ *baray ge Zeŋ ya àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Tàra tìcia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kègəsumkabu

[†] **19:46** Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi njəda gani” ti ndam gel i ni dék etizligi leli àna akur, adaba tədəm Zeñ ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəŋgrifəñ, təhi : « Maslaña ya ti àvi divi gani ni ti leli mèsər do. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kuli do bilegeni. »

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədañ
(Meciyu 21.33-46 ; Mark 12.1-12)*

⁹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àdəm ahkado : « Zal naħaŋ àbu naħəma, àjavù məj ga zlam * a vədañ gayan vu. Kələñ gani àfivù vədañ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjas ti bay ga vədañ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədañ ni ti təħəlikaboru ja gani gayan. Ay bay məgri təwi ni àra ènjas ti ndam məwəs vədañ ni təgəs naŋ, təzləb, mək təgaray naŋ, aranja day àzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədañ ni àslərbiyu bay məgri təwi naħaŋ keti. Àra ènjas ti ndam məwəs vədañ ni tindivi naŋ cħed cħed, təzləb naŋ, mək təgaray naŋ, aranja day àzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vədañ ni àslərbiyu bay məgri təwi naħaŋ keti. Àra ènjas ti ndam məwəs vədañ ni təsi ambələk mək təzaba naŋ a vədañ ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədañ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahàr : “Nihi ti nagray ni mam ? Nihi naħəma wur gorø àbu, nawayay naŋ dal-dal, nəsləroru naŋ afa

---

* **20:9** Məj ga zlam nani ti *vinj.

gatay. Eminjua ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vədaŋ ni təra t̄ipia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidin̄ gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ teguni ti mekeji gayan̄. Makadum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti t̄əgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tòru t̄akad. »

Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya təbu eslini ni təra t̄icia ma gayan̄ ya àdəm na ti tədəm : « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani :

“Akur naħaŋ àbu ti ndam mələm ahay təwayay magray təwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaj.” [†]

« Ma gani nani ti lekulum kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam ? » ¹⁸ Àhi ana tay keti : « Akur gani nani naħəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməħuħkaba ħguc ħguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni amanġəlaðkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gədákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àdəmki ma gozogul ni ti ka tay. Təra təsəra ti tədəbay divi ga məgəs naŋ ke weceweceni huxa. Ay ti tislik i məgəs naŋ ndo,

---

[†] 20:17 Limis 118.22.

adaba aنجwaz àwərfəŋja tay kè mis ya tèbu eslini dal-dalani na.

*Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciyu 22.15-22 ; Mark 12.13-17)*

²⁰ Eslini gədákani nday nani tèbu təbi slim i ana Yezu, təslərkibiyu ndam gatay ndahan : ndam nday nani tawayay ti Yezu mâmənjaləŋ kà tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mâdəm ma magədavani ti təgəski naŋ. Gədákani nday nani təgray nahkay ti adaba tawayay təgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni, ti māgrafəŋja seriya. ²¹ Nday nakəŋ təra tijnjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti kədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kamənjaləŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani ciliŋ. ²² Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadı hadam ana *bay gədákani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « Ngagazlumubiya singu akur-akurana nimi. » Təra tàngazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka singu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ga bay *Sezar.‡ » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » ²⁶ Nahkay tislik i məgəski Yezu ka ma magudarana kè meleher ge mis ni ndo. Ma gayaŋ ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay təlakakabá te-te.

---

‡ **20:24** Ka singu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gədákani gatay a, təbəki slim i gayaŋ daya.

*Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba eđedīŋ a waw ?
(Meciyu 22.23-33 ; Mark 12.18-27)*

²⁷ Ndam *Seduseyen ndahaŋ tèrəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyen ti tèdəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tihindifiŋa ma, ²⁸ tèhi : « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayaŋ ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ gatay, bəlaŋ gani àda wal a, mək àməta, wal gayaŋ ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga məŋjani azay wal ni, ti tīwia mekeji ana wur ga məŋjani ya àmət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahaŋ tèbu adəskəla kà məŋ gatay. Gədakani gatay ni àda wal a, èwifiŋa wur a ndo, mək àmətkia. ³⁰⁻³¹ Àra àməta ti mimbiki gayaŋ ni àzay wal ni àmətkia, naŋ ya mahkər ni day àgray nahkay. Nday adəskəlani ni dek tàza wal na, tīwifinjá wur a ndo mək tèməta. ³² Kələŋ gani wal ni day àməta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atanjaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kidiŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza naŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ka sarta hini ti zaval akaba wál təhəlvu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atanjaba e kisim ba, atanjəhad ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya ni ti zaval ataday wál va do, wəwal day ataday zaval va do. ³⁶ Nday gani tèmət day-day va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba tāŋgaba e kisim ba. ³⁷ Ge mis ya atanjaba e kisim ba ni ti Məwiz day àbəkia ma gana a wakita gayaŋ ni ba lala. Ka sarta ya èpi məŋəhaf ya aku ágəs ni ti àdəm Bay gelí ti

naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zeküp. * ³⁸ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tèmëta ni do. Adaba kè eri ge Melefit ti nday dék tèbu àna sifa. »

³⁹ Yezu àra àdëma ma na nahkay ti ndam ndahanj ya *tèséra Wakita ge Melefit a ni tèhi : « Mësi, pakama gayak ya këdëm ni ti àbəlay. » ⁴⁰ Tèdëm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋja tay ge mihindifinj ma ndahanj a.

*Bay gëdakani ya amara ni ti naŋ way ?
(Meciyu 22.41-46 ; Mark 12.35-37)*

⁴¹ Yezu àhi ma ana tay keti. Àdëm ahkado : « Mis tèdëm *Krist *Bay gëdakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahëmamam ? ⁴² Adaba Devit àna ahàr gayaŋ àdëm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njehada gwar kà ahar ga daf goro a, a melaŋ ga gëdakani va.

⁴³ Ndam ezir gayak ti anabëhad tay kè meleher gayak
akada ga zlam ga bay ya abëki asak ni, ti kâcëlki ka tay.” [†] »

⁴⁴ « Nëdëm nahëma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayaŋ ti, tëzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

*Ndam mësər Wakita ge Melefit ni
(Meciyu 23.1-36 ; Mark 12.38-40)*

⁴⁵ Ka ya ti mis dék tèbu tèbi slimì ana Yezu nahëma, Yezu nakëŋ àhi ana ndam madëbay naŋ ni ahkado : ⁴⁶ « Bumvu slimì, do ni ti ndam *mësər

---

* ^{20:37} Mënjay Mahërana 3.2, 6.   † ^{20:43} Limis 110.1.

Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna nañ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kè meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvani e kərsi ga gədákani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka məlañ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁷ Nday gani nani ti təzum ahay ga wál madakway mək təpəski ka mahəŋgalay Melefit, tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəña seriya kà tay a, amatrañ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahañ na. »

21

*Sədaga ga wal madakway ya aranja gayan àbi ni
(Mark 12.41-44)*

¹ Yezu èhelij eri, èpi ndam ge elimeni təbu təbiyu siŋgu a məlañ məbiyu siŋgu ga sədaga ni vu. Nañ àbu amənjaləñ ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahajan aranja gayan àbi, àbiyu siŋgu akur-akurani ci6-ci6eni c. ³ Yezu nakəñ àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti aranja gayan àbi, ay siŋgu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahañ ya təbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahañ ni dek tàgray sədaga nahəma, təbiyu siŋgu ya təgəjənifəñ kà tay, təsər ere ye ti tagray àna nañ ni va do ni, wal hini ti ni aranja gayan àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəñ na dek. Siŋgu gayan nahajan ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəñ ndo. »

*Yezu adəm etembedkaba ahay gədákani ge Melefit na
(Meciyu 24.1-2 ; Mark 13.1-2)*

⁵ Mis ndahaŋ tèbu tèzlapaki ka *ahay gədákani ge Melefit ni. Tədəmki ma ka akur gədákani ya tèdezl ahay ni àna naŋ ni akaba zlam məbəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjuŋləŋ ni dək ti, vad naħaŋ amara naħema, etembedkaba ahay na besek-besek, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur naħaŋ va do. »

*Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyu 24.3-14 ; Mark 13.3-13)*

⁷ Tàra tīcia ma ga Yezu na ti tèhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimi, maslaŋa ágosay kuli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gədákani ya amara ni ; amədəm sarta gayaŋ ènjia. Ku tədəm nahkay nəŋgu ni, kədəbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadfəŋva kà ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tāgravu kwa. Ku tamal tāgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya huya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. ¹¹ Had amadaðay dal-dal a kəsa ndahaŋ bu, a kəsa ndahaŋ bu ləwir am-agray, a kəsa ndahaŋ bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahaŋ ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagrawu ka had akaba a huð melefit bu, nahkay mis atəsər aranja ara agrawu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dək atagrawu naħema, mis atəgəs kuli, atəgri daliya ana

kuli, atəhəloru kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu ga magrafəŋja seriya kè kuli a, atəbiyu kuli a dan̄gay vu. Atəhəloru kuli kè meleher ga bəbay, kè meleher ga gədákani ga ŋgumna daya, adaba lekələm ndam goro : ¹³ nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekuli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahàr ana kuli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kuli kè meleher gatay ga magrafəŋja seriya kè kuli a, tihindifiŋja ma kè kuli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kuli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akədəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anədəfiki ana kuli. Nahkay ti maslaŋa amələbi e kidiŋ ga ndam ezir gekuli ni bu aməwəlki kuli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kuli ti tâgrafəŋja seriya kè kuli a ti ata bəŋ gekuli, ata məŋ gekuli, bəza ga məŋ gekuli, ndam gekuli akaba zləbəba gekuli. Atabazl mis ndahanj e kidiŋ gekuli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek etizirey kuli adaba lekələm ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ku məhər ga ahàr gekuli bəlaŋ tekedj amadoru a hađ do. ¹⁹ Tamal a huđ ga daliya nani bu kəmbrəŋjum nu do nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

*Yezu adəm etembed Zerəzalem
(Meciyu 24.15-21 ; Mark 13.14-19)*

²⁰ Yezu àdəm keti : « Ka ya ti ekipəma ndam silik təvelinjia ahàr ana Zerəzalem a tekesl nahəma, sərumki sarta ènbia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka hađ *Zəde ni ahàr àdəm tâcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zerəzalem ni ahàr àdəm tâhəraya tâsləka ;

ndam ya ti a kësa ciō-ciōeni bu ni ti ni tòru tèhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatrañvù ndam ga kësa nani ; ere ye ti àdäm a Wakita gayan bu ni dek amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bëza tèføj ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atëcakay daliya dal-dal, adaba Melefit aməzumki bëruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahanj e kidinj gatay bu kay àna maslalam, ndahanj ni ti ni atëgës tay, atëhëloru tay ka had gërgëranj dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti tèfoki ahàr ke Melefit do ni atëzum Zeruzalem ga njëda. Atëguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit àvi ana tay ga mëgurani ni. »

*Mara ga Wur ge Mis a
(Meciyu 24.29-31 ; Mark 13.24-27)*

²⁵ Yezu àdäm keti : « Zlam ndahanj amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋjur. Mis etipia ti atësér aranja àbu ara agravu. Zlam ndahanj amagravu ka had : amëd amadaday *déluv gëdakani, déluv ni amahënday. Zlam nday nani atësi aŋgwaz ana mis ga mëlanj ni dek : bëruv amëtikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka had ni amëheli ahàr ana mis, atëdëd àna aŋgwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njëda-njëdani a huđ mellefit bu atëdaday a mëlanj gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba àna njëda kay akaba masladay goro a. * ²⁸ Ay lekùlum tì ka ya ti zlam nday nani tèbu tagravu nahëma, cikùma lala, zum njëda ti kêmänjumoru

---

* ^{21:27} Mënjay Deniyel 7.13.

kama, adaba sarta ge Melefit ya ahəŋgay kuli ni ènbia wudak. »

*Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv
(Meciyu 24.32-35 ; Mark 13.28-31)*

²⁹ Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Mənjumki məŋ ga *wəruv akaba məŋ ga zlam ndahan ni. ³⁰ Kipəm ti nday tèbu tidi nahəma, kèsəruma mədərdər ènbia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipəma zlam ya nəhi ana kuli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərumki *Məgur ge Melefit ènbia wudak. ³² Nəhi ana kuli nahəma, wudaka mis ya tèbu ka dala nihni təmat dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³³ Məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Bumi slimy ana ahàr gekuli

³⁴ Yezu àdəm keti : « Bumi slimy ana ahàr gekuli, kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya égi eri ana kuli ba daya, do ni ti vad gani nani amərəkia ke kuli a ka məsərki gekuli do. ³⁵ Vad gani nani amərəkia ke kuli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslaŋa bəlaŋ tekedî amatam do. ³⁶ Nahkay njəhadum eri, həŋgalum Melefit a sarta bu dek ti məvi njəda ana kuli ga matamfəŋjana kà zlam ya ti ara agravu na dek, ti aŋgwaz àwər kuli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavəd Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ga məlafat ; ga məlavəd ti ni ahəraya, akoru andəhad a həma ya təzalay *Oliviye ni bu. ³⁸ Kəla miledə də mis dek

takoru a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu ga məbi slimī ana pakama gayan ya adəm ni.

22

*Gədákani ga ndam Zəde tawayay tijin Yezu
(Meciyu 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)*

¹ Wuməri ga ndam *Zəde ya təzumvù dipenj *miwisiñeni do ni ènjia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gədákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Təgray akal-akal ti adaba angwaz àwərfəñja tay kè mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni àhuriviyu ana Zədas. Zədas gani, slimī gayan nahaj ni Iskariyot, nañ bəlanj ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəni ni. ⁴ Seteni ni àra àhuriviya ti Zədas nakəñ àrəkioru ka gədákani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gədakani ge Melefit ni. Òru ti ga magray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təgəsa nañ a. ⁵ Nday nakəñ təra tici ma gayan na ti təməra daldal, təhi : « Məvuk siñgu. » ⁶ Zədas nakəñ àgəskabá ma gatay na. Nahkay àdəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs nañ ka məsər ge mis do ni.

*Təslamalikabu məlañ ga wuməri ga Pak ana Yezu
(Meciyu 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zen 13.21-30)*

⁷ Vad ga wuməri ge dipenj *miwisiñeni do ni ènjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tislinji bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu àslər ata Piyer nday ata

Zenj, àhi ana tay ahkado : « Dègum kâslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifiña ma, tèhi ahkado : « Kawayay ti môru māslamalakabu eley ? » ¹⁰ Àhi ana tay : « Ekinjəmiya a kəsa gədakani va nahəma, akəbumkabu ahàr akaba zal naħanj àcaħbiya yam a mandaray va. Ekipħma nañ a ti dəbumiyu nañ a ahay ya nañ ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəħurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Musi geli àdám : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay naħanj gədakani ka ahàr ga ahay naħanj ana kħeli, zlam dek àvu àndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ tħaslēka, tòru tèdi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək tħeħla māslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

*Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay nañ ni
(Meciyu 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Korej
11.23-25)*

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani àra ènja ti Yezu akaba ndam *asak gayañ ni tòru tħanjehad ka melañ ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ènja wudak. Wudaka nəcakay daliya ni ti nàwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kħeli a dal-dal. ¹⁶ Nəhi ana kħeli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emende-veriñaba tħwi gana a Məgur gayañ ba ni kwa. » ¹⁷ Àra àdám ma nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgħi sħusi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, sħum lekħalim dekeni. ¹⁸ Nəhi ana kħeli nahəma, kwa kani

nisi zum ga wur ge *viŋ va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələŋ gani àzay *dipeŋ, àgri susi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kâjalumku ahàr. » ²⁰ Kələŋ ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay kəli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahəma, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti naŋ àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdəm ni, ay maslaŋa ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tara ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidin gatay bu amagray ere gani nani way.

Gədakani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Way gədakani e kidin geli bu àtam leli ndahan ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan təgur had gatay : gədakani ndahan e kidin gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumanı ana mis. ²⁶ Lekələm zla nahəma, àgravu akada nani e kidin gekəli bu ba simiteni. Ay e kidin gekəli bu ti maslaŋa ya ti naŋ gədakani àtama kəli ndahan na ti mânjəhad akada ga wur gəziteni kwa sawaŋ. Nahkay day maslaŋa ya agur kəli ni mânjəhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nədəm nahəma, e kidin ga bay

ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gədakani ni way ? Gədakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəŋgu ni nəbu e kidiŋ gekəli bu akada ga maslaŋa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekəlum ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təawayay nu ndo nəŋgu ni kəmbrəŋum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kəli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisəm zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjəhadumviyu e kərsi vu ga magrafəŋa seriya kè dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zeŋ 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdəm : « Simu, Simu, ci day : lekəlum ti *Seteni èhindifiŋa kəli kè Melefit a, awayay agri ana kəli akada ge mis ya ti atabalakia hilfi ga zlam gayan a ni. ³² Ay nu zla ti nàhəŋgala Melefit a ti kəmbrəŋ məfəku ahàr ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəŋgəkiya. Àkəŋgəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a daŋgay vu, ku ga məmatkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a hud ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kəli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kəli a

mam ? » Tèhəŋgrifəŋ, tèhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti siŋgu àvu e mbici gayaŋ bu nahəma, mâza, ku zlam gayaŋ a mbolu bu day mâza akaba naŋ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayaŋ àbi ni day mêsəkumoru azana gayaŋ ti mêsəkum maslalam àna siŋgu gani. ³⁷ Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti Melefit àdəm a Wakita gayaŋ ni bu : “Atacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini tèhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cə. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

*Yezu ahəŋgalay Melefit ka həma Oliviye
(Meciyu 26.36-46 ; Mark 14.32-42)*

³⁹ Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviye akada gayaŋ ya agray kəlavad ni. Àra àhəraya ti ndam madəbay naŋ ni tədəboru naŋ kələŋ. ⁴⁰ Tòru tìnjua eslina ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həŋgalum Melefit ti kijəmkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, òru cak. Òru ènjua nahəma, àbəhad mirdim grik, àhəŋgalay Melefit, ⁴² àdəm ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti hədakfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, kàgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawaŋ. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefit àhərkiaya e melefit ba, àvi njəda. ⁴⁴ Bəruv

---

* ^{22:37} Izayi 53.12. † ^{22:42} Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bəruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

àtikaba dal-dal, nahkay naŋ nakəŋ àkadvu àna mahəŋgalakivu Melefit ; endif gayaŋ àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

45 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwad, àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na. Àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu, adaba tàmətaňkaba àna majalay ahàr a. **46** Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Kinjum dəwir ti kamam ? Cikumaba, həŋgalum Melefit ti kijəmkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kəli ni ba. »

Təgəs Yezu

(*Meciyu 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zen 18.3-11*)

47 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay tèbu tərəkia. Naŋ ya təzalay naŋ Zədas, naŋ biliŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tìnja ti Zədas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. ‡ **48** Eslini Yezu àhi : « Zədas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw ? » **49** Nday ya tèbu akaba Yezu ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti tèhi ana Yezu : « Bay gelî, mâkadvu akaba tay àna maslalam gelî ni aw ? » **50** Eslini mis biliŋ e kidiŋ gatay bu àsi maslalam ana bay məgri təwi ana gədakani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimy ga ahar ga daf a həndad. **51** Ay Yezu àdəm : « Mbrəŋum, èslia nahkay. » Mək ènjifiŋ kà məlaŋ ge slimy ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

52 Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gədákani ya tàra ga məgəs naŋ a ni. Nday nani ti gədákani

‡ **22:47** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba gədákani ga ndam majəgay *ahay gədakani ge Melefit akaba gədákani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ⁵³ ambatakaní do nəbu akaba kəli a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu kəlavad. Ay ti kìnjuŋmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge təwi gekəli akaba ge *Seteni bay məgur məlan zinj-zinjeni ni ènbia. »

*Piyer adəm naŋ àsər Yezu do
(Meciyu 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ;
Zey 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Eslini mis ni təgəs Yezu. Tàra təgəsa naŋ a ti təzoru naŋ, təfiyu naŋ a ahay ga gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni naŋ driŋ àdəbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tìnjua ti mis tèbefta aku a dalaka ba, nday təbu tənjafəŋ. Piyer day ànjəhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday təbu tənjafəŋ kà aku ni nahkay ti wal naħaŋ àbu, agray təwi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti àmənjaləŋ lala, àdəm : « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. » ⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nəsər naŋ do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa bal ti zal naħaŋ èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi bəlaŋ naħema, maslaŋa naħaŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àdəm : « Ededjñ naŋ mis ga Yezu, aħaba naŋ zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kədəmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay

nahkay ti agwazl àzlah hëya. ⁶¹ Eslini Bay gelì àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmènjalëñbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakëñ ma ga Bay gelì ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akadém sak mahkér kèsér nu do timey » ni àngiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhéraya e mite va, ètëwi dal-dal.

*Teyefiñ kà Yezu
(Meciyu 26.67-68 ; Mark 14.65)*

⁶³ Nday ya tâjègøy Yezu ni tèyefiñ, tèzlëø nañ. ⁶⁴ Tâkambahi eri, tîhindifiña ma, tèhi : « Tamal nak bay mahëngaray *pakama ge Melefit ti sérkaba, way àzlaø kur ni way ? » ⁶⁵ Tîndivkivu nañ àna ndivey ndahañ kay.

Tagraføja seriya kà Yezu a kè meleher ga gødákani ga ndam Züde a

(Meciyu 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zej 18.19-24)

⁶⁶ Mèlanj àra àsla nahëma, gødákani ga ndam *Züde, gødákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *mèsér Wakita ge Mel-efit ni tàngasvu. Nahkay tèzëbiyu Yezu kè meleher gatay ga magraføja seriya. ⁶⁷ Tîhindifiña ma, tèhi : « Tamal nak *Krist *Bay gødakani ya amara ni ti hi ana leli. » Nañ nakëñ àhëngrifèn ana tay, àdäm : « Tamal nàhia ana kùli nihi day nèséra akégësumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifiña ma kè kùli a day akéhëngrumufèn do. ⁶⁹ Ay nàhi ana kùli nahëma, ku kani séruma nu *Wur ge Mis ananjëhad a mèlanj ga gødakani bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay njëda-njëdani ni. § » ⁷⁰ Tàra ticià ma ya àdäm na ti nday dék tèhi : « Nahkay ti nak Wur ge

Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kèdəmum ti lekələm lekələmeni àna ahàr gekəli. » ⁷¹ Eslini nday nakəŋ tèdəm : « Madəbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli mìcifiŋa a ma gayaŋ ba ni. »

23

*Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet
(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zen 18.28-38)*

¹ Mis ni dék tìcikaba hurum, tèzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tìnjəa ti nday nakəŋ tacalki naŋ ka zlam magudarani, tèhi ana bay ni ahkado : « Mèdi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu ewisinkabu ndam ga had gel. Àdəm tèpəli hadam ana *Sezar ba, àdəm naŋ *Krist, naŋ bay. » ³ Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededîŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kèdəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nèdi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ga mewəl naŋ àna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani tèmbrəŋ ma gani ndo, tèdəm : « Àdəm mis tègəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na dék. Ànjəkibiya kwa e Gelili bədəfak, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra tèhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdəm tòru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ

àbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra èpia tìnchia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya tèzlapaki na. Apəsa àwaya ti mîpi Yezu ; awayay ti Yezu mâgraya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiña ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gədákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayan tèyefiň kà Yezu, támənjaləŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumanı ge meyefiňeni ; tåra tèyefiňa ti Erot nakəŋ àdəm tâhəŋgororu Yezu afə ge Pilet, mək tâhəŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tìgi ka zləba huya.

*Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu
(Meciyə 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zenj 18.39-19.16)*

¹³ Tåra tìnchia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gədákani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni, gədákani ndahanj akaba ndam *Zəde ndahanj ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kâhumu èwisiň ndam ga had *Zəde. Nahkay nîhindifiña ma kë meleher gekəli a, ay ti zlam ya kàcalumki naŋ, kədəmum àgudara ni ti nu nədi ahàr ku bəlaŋ ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahàr ana magudar gayan ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayan àbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni tâzləb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya

zal dañgay a bəlanj ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni ñæk təzlah, tədəm : « Jinka maslaña hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti təfiyu nañ a dañgay vu adaba nañ e kidin ge mis ya təkadvu akaba ñgumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayan ya àkad mis ni daya. ²⁰ Pilet àwayay mafəkad Yezu, nahkay àhəñgri zuh ana ma gayan ya àhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakən təzlah, tədəm : « *Darfən nañ kà təndal ! Darfən nañ kà təndal ! » ²² Pilet àhəñgri zuh ana ma ni ya mahkər, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayan ya təkadki nañ ti nədi ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb nañ, kələn gani anafəkad nañ. » ²³ Ay nday nakən təzlah kay kay, tədəm : « Darfən nañ kà təndal ! » Təzlahkivu kay kay. ²⁴ Tàra təzlaha nahkay ti Pilet nakən àgəskabu ga məgri ere ye ti tihindifiña ni ana tay. ²⁵ Afiaya maslaña ya ti tihindifiña ni ana tay a. Nañ ti maslaña ya ti təfiyu a dañgay vu adaba təkadva akaba ñgumna, àkada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayan ni təgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfən Yezu kà təndal

(Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zeñ 19.17-27)

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makad nañ nahəma, tədi ahàr ana zal Sireñ nahañ, slimy gayan Simu, nañ àbu asləkabiya e gili a. Eslini nday nakən təfəki ñgasa ga mazay təndal ga *madarfən Yezu ni ti mādəboru Yezu àna nañ kələn. ²⁷ Ndam *Zude dal-dal təbu tədəboru Yezu, wál day təkibu ka tay titəwioru nañ, tagroru deləlu. ²⁸ Eslini Yezu nakən àmbatkibiyu ma ka wál

ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zerəzalem, kítuwum nu ba. Tuwum ti vu gekuli, tuwum bəza gekuli daya. ²⁹ Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atədəm : “Wál dəgəl tâmərvu, wál ya tiwi bəza ndo, bəza tisi duwa gatay ndo ni, tâmərvu.” ³⁰ Mis atənjəki ka mədəmani həma gədákani təmbədkiaya ka tay a, bəza həma tâjgaha tay a. * ³¹ Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mídeni ni, lekələm ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikəleni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahanj təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfən tay kà təndal.

³³ Tòru ka məlaŋ nahaŋ ; məlaŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tìnja eslina ti tədarfən Yezu kà təndal ; tədarfən ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahanj daya, bəlaŋ gani ka ahar ga daf ga Yezu, naŋ nahaŋ ni ka ahar ga gəjar gayaŋ. ³⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bəba goron ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfənja kà tay a. » Ndam slewja ni təra tədarfənja naŋ kà təndal na nahkay ti təgraki ca-ca àki ka azana gayaŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tədəboru naŋ ni təbu tamənjaləjoru. Eslini gədákani gatay ni təyefiŋ kà Yezu, tədəm : « Àhəŋga mis ndahanj a. Tamal ti naŋ *Bay gədakani ya ti Melefit àdaba, àslərbiyu ni nahəma, mâhəŋgay ahàr gayaŋ gayaŋjani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day təyefiŋ, təhədakfənjiro ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zəde ededinj

---

* **23:30** Mənjay Oze 10.8.

ti hə̄ngay ahàr gayak gayakaní zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zəde. »

³⁹ Eslini bəlañ ga ndam magudar zlam cæni ya tədarfəñ tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gədakani ya tədəm amara ni do aw ? Tamal nak gani ti hə̄ngay ahàr gayak gayakaní ti kâhə̄ngay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslaña nahaj ni ára ècia ma gayañ na ti àləgi, àhi : « Nak ti kàgrafəñ aŋgwaz kè Melefit a do ni ti kamam ? Tèbu tabazl leli akada ya takad nañ ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba mágudara zlam ya àgəski tabazlki leli na. Nañ ti àgudar aranja ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nàgəjazlkuk ahàr ba ti. » ⁴³ Yezu àhə̄ngrifəñ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhaç akaba nu a məlañ sulumani ge Melefit bu.[†] »

Yezu amət

(*Meciyə 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zey 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti àmbrəñ masladani, àsladay va do. Nahkay məlañ dek ègia ziñ-ziñena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Eslini azana ga mahay gədakani ga məlañ *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gədakani ge Melefit bu ni èguzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àdəm : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.[‡] » Àra àdəma nahkay ti àmət huya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti

[†] **23:43** Məlañ sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Mañgahani 2.7).   [‡] **23:46** Limis 31.6.

àzləbay Melefit, àdəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni edefinj. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : təra ga mamənjaləŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay təra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu ñek akaba wál ya tədəbabiyu naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjouru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivij vu

(Meciyu 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zen 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahaŋ àbu, slimy gayan Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka had' *Zəde. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Naŋ bilin ga gədákani ge *seriya ga ndam *Zəde, naŋ gani àgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zəzef òru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək àfiyu e mindivij vu. Mindivij nani ti miliyeni a pəlað vu : təfiyu kisim ga maslaŋa nahaŋ dəy-dəy ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad'*məpəsabana anjəki wuðak.

⁵⁵ Wál ya tədəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tədəboru Zəzef ke mindivij ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Təra tìpia ti tàsləkabiya ga maslaŋ malakabu tersel akaba zlam ndahanj ya tizi àbəlay ni. A vad' məpəsabana ba nahəma təpəsaba təgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu arjaba e kisim ba

(Meciyu 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zen 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahëma, wál ni tòru dû ge miledû ke mindivinj ni. Tòru ti àna tersel gèrgèri ya ti tàslamalakabu ni. ² Tòru tìnjua ti tipi belim ge mindivinj ni mañélaçkiana. ³ Nahkay tèhuriyu e mindivinj ni vu. Tàra tèhuriyu nahëma, tèdi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini tèsér ere ye ti tagray ni do. Nday tèbu nahkay ti mis cù tàngazlivu ana tay, mèbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tipia tay a ti tàgra aنجwaz a, tâhèŋgaroru eri gatay a had. Eslini mis cœni ni tèhi ana wál ni : « Kèdəbum mis ya naŋ eri ni e kidin ga nday mémétani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Ànjaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Lekulam kèsərumki ka pakama ya àhi ana kuli ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kuli ahkado : “Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti tègəsi nu ana ndam magudar zlam, ti tâkad nu kà tèndal, ti nâŋgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra tici nahkay ti tèsérki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tâslèkabiya ke mindivinj na ti tàŋgəhadí ma gani dék ana ndam *asak kru mahar bəlanjani ni akaba ana ndam *madəbay Yezu ndahanj ni dék. ¹⁰ Wál ya tàŋgəhad ma ni ti ata Mari ga kësa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wál ndahanj. Ndam asak ni tàra tici ma na ti ¹¹ tèjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakanî, nahkay tègəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àslèka, àcuhworu ke mindivinj ni. Òru ènju a ti àndəhad ahàr, àmanjiyu e mindivinj ni vu, èpi gabaga duca cilinj. Eslini ti àslèkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

*Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ cʉ
(Mark 16.12-13)*

13 Ka fat gani nani ndam *madəbay Yezu ndahanj cʉ təbu takoru a kəsa nahaj vu, slimi ga kəsa gani Emeyʉs. Kəsa gani drij akaba Zerʉzalem, mis asawaday njemdi cʉ e divi bu day kwa ti enjiyu. **14** Nday nakəŋ təbu təzlapakioru e kidiŋ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dék. **15** Nday təbu təzlapay e kidiŋ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəŋ àcay tay e divi bu mək tərakaboru ka ahar bəlanj. **16** Ay ti təsərkaba naŋ a ndo, adaba akada aranja àsikia ke eri ana tay a.

17 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra tīcia ma gayaŋ na ti nday nakəŋ tīcika, ahàr àbu ahəli ana tay. **18** Eslini biliŋ gatay, slimi gayaŋ Kleyʉpes, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zerʉzalem a vad'nday ndani bu ni ti nak cilin kici ndo zla do aw ? » **19** Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Tèhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Nanj gani nani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayaŋ ya àdəm ni dék akaba təwi gayaŋ ya àgray ni dék ti àgray àna njəda ge Melefit. Nahkay àbəlafəŋja kè Melefit a, àbəlafəŋja kè mis a dék daya. **20** Ay ti ndam geli gədákani ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədákani geli ndahaŋ ni təgəsi naŋ ana ndam *Rom ti tāgrafəŋja seriya ge kisim a, mək *tədarfəŋ naŋ kà təndal. **21** Leli ti ni mədəm amal naŋ àhəŋgay ndam *Izireyel. Akaba nani dék, nihi tegi vad mahkər kani, zlam gani àgravu ni. **22** Ay ti wál ya təbu akaba leli ni nda-

haŋ tèhia pakama ga məgri ejep ana leli a. Tòru kè mindivin də ge miledə ti ²³ tèdiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mək tàsləkabiya, tèhi ana leli tìpibiy *məslər ge Melefit a. Məslər ge Melefit ni tèhibiyu ana tay Yezu naŋ àbu àna sifa gayaŋ. ²⁴ Nahkay ndam gelî ndahanj day tòra ke mindivin na. Tìnju a ti tèdi ahàr ana mindivin ni akada ga wál ya tàngəhadî ana leli ni. Ay ti tìpibiyu Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti endisl àniviyu ana kəli bi aw ? Kicəmaba ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Ngay ahàr àdəm si *Bay gədakani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazləbay naŋ ti mîgi gədakani kè eri ge mis dek ti kicəm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakəŋ àdəfiaba pakama ge Melefit ya àdəmki ka naŋ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Məwiz ni, àdəfaba ga ndam ndahanj ya tâhəŋgaray pakama ge Melefit na dek daya.

²⁸ Tòru tìnju a kəsa ya takoru ni va wudak nahəma, Yezu akoru zlam gayaŋ akada asafəŋa divi kà kəsa na. ²⁹ Eslini nday nani tèhi : « Besa day, kòru ba, njəhadə akaba leli a, adaba tegi fat àdiya, məlaŋ naŋ àbu edizi timey. » Nahkay tèhuriyu tànjəhad a kəsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra tèhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipen ni, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakəŋ tàra tìpia gayaŋ ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kweleŋ-kweleŋ, tèsər naŋ. Ay tàra tèsəra naŋ a ti tìpi naŋ va do, naŋ àbi. ³² Eslini tèdəm e kidiŋ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e

divi bu, àdəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mîciaba ni ti àməria məbəruv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəŋ tìcikaba huya, tàngoru a Zeruzalem. Tòru tìnja ti tèdi ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlaŋani ni macakalavani akaba mis ndahanj. ³⁴ Eslini ndahanj ni tèhi ana mis cæni nakəŋ ahkado : « Bay geli àngaba e kisim ba ededinj ededinjena ! Simu èpi naŋ a. » ³⁵ Nday cæni ni day tàngahad ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyas ni akaba gatay ya tèsər Yezu ka ya ti esekaba dipenj a ni.

Yezu àngazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciyu 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zeŋ 20.19-23 ;
Twi 1.6-8)

³⁶ Nday cæni ni tèbu təzlapay nahkay ti mis ni ñek tìpi Yezu nakəŋ naŋ jika e kidiŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mágri sulum gayaŋ ana kuli. » ³⁷ Nday ñek məbəruv àtikaba ana tay a, àngwaz àwera tay a dal-dal, adaba tèdəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum àngwaz ti kamam ? Ngay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njəmfu, mənjumlu lala. Kìphma nu nàbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti naŋ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti àngazli ahar gayaŋ ni akaba asak gayaŋ ni ana tay. ⁴¹ Tàra tìcia ma gayaŋ na ti àgria ejep ana tay a, tèmərva àsabay, ay kekileŋa tègəskabu ñgay naŋ ededinj fanj ndo. Nahkay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəŋ kë kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəŋ tèziaya telma ge kilif mətusana,

43 mək àzay, àzum kè eri gatay. **44** Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nèhia ana kuli a haslana ka ya ti nu nèbu akaba kuli na. Nèhi ana kuli ahkado tèdəmkua pakama, tèbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəñgaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tèdəmku ni dek ti si agravu kwa. »

45 Eslini nañ nakəñ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. **46** Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gədəkani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, tákada nañ a, mək a vad ya mahkər anjaba e kisim ba kwa.” **47** Kələñ gani zla nahəma, atshi ma ana mis ga had ga məlanj ni dek àna slimy gayan, si tâmbatkaba majalay ahàr gatay a, day kwa ti Melefit amberfəña zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənjəki ka mədəm ma gani a Zerəzalem. **48** Pakama gani nani tèdəmkı ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekəlum. **49** Nu ti anəsləribiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvibiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekəlum ti ni njəhadfuma a Zerəzalem a duk abivoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi njəda ge Melefit dek ana kuli ni. »

*Melefit azoru Yezu e melefit vu
(Mark 16.19-20 ; Təwi 1.9-11)*

50 Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ènjuha eslina ti àhəlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. **51** Ka ya ti nañ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəña kà tay a, Melefit àzoru nañ agavəla

a huđ melefit vu. ⁵² Naŋ àbu asləkafəŋa kà tay a ti
nday nakəŋ tèhəŋgrioru ahàr a had, meleher ndiba
ndiba ana had. Kələŋ gani tàŋga a Zerəzalem àna
məmərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad təhuriyu a dalaka
ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu, tanjəhađ eslini
ruk, tazləbay Melefit.

Ma M̄weni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968